

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

HET RISICO BIJ VERKOOP OP AFBETALING MET BEDING VAN EIGENDOMSVOORBEHOUD

I. Het vraagstuk en de principes.

1. In de Belgische wetgeving is de verkoop op afbetaling, op één voorbehoud na ⁽¹⁾, onbekend. De praktijk kent deze vorm van verkoop des te beter.

De rechtspraak moest zeer moeilijke betwistingen beslechten en herhaaldelijk werden wetsvoorstellen ingediend die er toe strekten belangrijke misbruiken te voorkomen, waartoe deze steeds groeiende handelsbedrijvigheid aanleiding gaf ⁽²⁾.

Buitenlandse wetten integendeel regelen de stof op min of meer uitvoerige wijze. Dit is o.m. het geval in Nederland (art. 1576 en volg. Ned. B. W. en W. 23 April 1936), Zwitserland (art. 715 en volg. Z. G. B. en 227 O. R.), Italië (art. 1523 en volg. C. C. Ital.), Duitsland (§ 455 B. G. B. en Wet 16 Mei 1894).

Op economische en morele aspecten van deze verkoop moet hier niet ingegaan worden. De misbruiken zijn te goed bekend om ze opnieuw op te sommen. Zij betreffen vooral de verkoop van bepaalde voorwerpen en toestellen aan de gewone verbruiker, die, aangelokt door een schijnbaar interessant crediet, veelal het slachtoffer wordt van kunstmatig verwekte behoeften, en dikwijls zelfs van echte oplichting.

Daarnaast staat een heel andere soort van verkoop op afbetaling, die tot voorwerp heeft de levering van toestellen die onontbeerlijk zijn bij de uitoefening van een handel of een ambacht en die trouwens uitgesloten wordt uit het toepassingsgebied van de voormelde wetsvoorstellen en bovendien met aanwending van art. 20, 5° Hypotheekwet gunstig kan behandeld worden.

De voornaamste rechtsvraagstukken zijn sedert een twintigtal jaren tot rust gekomen. Vanaf de arresten van het Hof van Verbreking van 9 Februari 1933 (Pas., 1933, I, 103) wordt door de rechtsleer en de rechtspraak eenparig aangevaard dat het beding van eigendomsvoorbehoud tussen de partijen volledig geldig is omdat de artikelen 1138 en 1583 B. W. louter regelend recht zijn, waarvan bij overeenkomst mag afgeweken worden. De verkoop is voldongen, maar de eigendom van de verkochte en geleverde zaak gaat pas over op de koper samen met diens laatste afbetaling. De koper zou zich dus schuldig maken aan misbruik van vertrouwen door te beschikken over het

hem geleverde ggoed, vooraleer het zijn eigendom geworden is ⁽³⁾.

Dit eigendomsvoorbehoud, geldig tussen de partijen in de koop- en verkoopovereenkomst, is niet tegenstelbaar aan derden die in samenloop met de verkoper komen ⁽⁴⁾.

2. De vraag die het voorwerp van deze bijdrage uitmaakt betreft het risico van de overeenkomst bij verkoop op afbetaling, met beding van eigendomsvoorbehoud.

Hierbij wordt uitsluitend gedacht, — het weze onderstreept, — aan de verkoop van nijverheids- en handelstoestellen, machines e.d.m., en niet aan de verkoop op afbetaling tot wiens reglementering en beperking de bovengemelde wetsvoorstellen strekken.

De vraag is beperkt tot de gevallen waar de partijen niet op uitdrukkelijke wijze een risicoregeling in hun overeenkomst bedongen hadden. In dit laatste geval strekt hun overeenkomst hun tot wet.

De vraag is dus wie, — bij gemis aan uitdrukkelijk beding dienaangaande, — het risico draagt van het te niet gaan van de verkochte zaak en van de overeenkomst die de eigendomsoverdracht van die zaak tot voorwerp had. M.a.w. voor wiens rekening komt het verlies door het tenietgaan tengevolge van overmacht of toeval van de verkochte zaak, vooraleer de overeenkomst door de laatste afbetaling voltooid werd? Moet de koper de volledige prijs betalen, of integendeel, is hij bevrijd van zijn gebeurlijke verbintenis tot teruggave en mag hij bovendien de gedane afbetalingen terugvorderen?

3. Laten wij vooraf kort tot de principes terugkeren.

Het *risicovraagstuk* rijst slechts op waar de verbintenis niet kan uitgevoerd worden tengevolge van een andere oorzaak dan de schuld, toerekenbaar aan degene die verbonden was, m.a.w. waar de schuldeiser bewezen heeft dat hij niet aansprakelijk is voor de onmogelijkheid om de verbintenis uit te voeren.

Het komt er op aan te bepalen wie, in dat geval, het verlies draagt, spruitend uit deze onmogelijkheid.

Bij *eenzijdige overeenkomsten*, — men denke bv. aan de kosteloze bewaargeving, — is de schuldenaar

door de vreemde oorzaak bevrijd: zijn schuldeiser kan van hem niets meer vorderen (artt. 1148, 1302 en 1929 B. W.).

Bij *wederkerige overeenkomsten* is de vraag heel anders. Eén partij is door de vreemde oorzaak bevrijd. Wat gebeurt er met de prestatie van de tegenpartij, die bij onderstelling mogelijk blijft?

Hier geldt een zeer belangrijk onderscheid.

A. Als *algemene regel* luidt het dat uit de wederkerigheid van de prestaties in de synallagmatische overeenkomst (*do ut des, facio ut facias*, enz.) volgt dat het risico van de onmogelijkheid van uitvoering van één verbintenis te laste valt van de schuldeiser van de overeenstemmende verbintenis. Het tenietgaan van de éne verbintenis, dooft de andere uit (5).

Deze onbetwiste regel werd niet uitdrukkelijk geformuleerd in het Wetboek, maar wel ten aanzien van bepaalde overeenkomsten toegepast, zoals ter zake van huur-verhuur (artikelen 1722 en 1744), aanneming van werk (artikelen 1788 en 1790), inbreng van eigendom in vennootschap (art. 1867).

M.a.w. als regel geldt hier: *Res perit debitori*.

B. Als *uitzondering* op deze algemene regel, is de risicoregeling bij overeenkomsten die eigendomsoverdracht van een zekere zaak tot voorwerp hebben, bepaald door art. 1138, tweede lid, B. W.

Deze regel kan op twee wijzen geformuleerd worden: *res perit creditori* of *res perit domino*.

Hier ontstaat de betwisting.

Duidelijk is het dat luidens dit voorschrift het risico van de overeenkomst rust op de schuldeiser van de onmogelijk geworden prestatie, nl. de levering van de zaak. De schuldeiser zal de prijs moeten betalen zonder tegenprestatie: *res perit creditori*. Maar aangezien luidens art. 1138, tweede lid B. W. de eigendom van de zaak *solo consensu* op de schuldeiser overging, zegt men: *res perit domino*.

4. Doorgaans wordt zonder verder omhaal van argumenten, met uitsluitend beroep op deze laatste formulering (*res perit domino*) die in art. 1138, eerste lid B. W. zou gelden, voorgehouden dat de verkoper die eigenaar gebleven was, het risico draagt.

Nu de uitvoering van zijn «prestatie», nl. de eigendomsoverdracht, onmogelijk werd, zou de koper niet alleen bevrijd zijn, maar zou hij het reeds betaalde mogen terugvorderen, vermits zijn prestatie zonder oorzaak geworden is, of zonder tegensprestatie, hetgeen tot het wezen van de wederkerige verbintenissen behoort (6), — dit alles onder voorbehoud van vergoeding voor het tijdelijke genot van de zaak (7).

Deze oplossing steunt op de heersende stelling volgens dewelke de overgang van het risico het gevolg is van de eigendomsoverdracht. M.a.w. in deze stelling wordt art. 1138, tweede lid, zo gelezen dat het woord *et* vervangen wordt door *par conséquent*. Het risico volgt hier de eigendom (8).

Het is opvallend hoe in dit stelsel de risicoregeling in geval van eigendomsvoorbehoud beantwoordt aan de algemene regel (zie boven n° 3, A), en niet meer aan de bijzondere regel, eigen aan de overeenkomsten die de eigendomsoverdracht van een bepaalde zaak tot voorwerp hebben (zie boven n° 3, B.) (9).

M.a.w. waar men terecht in art. 1138, tweede lid B. W. een versteviging zag van de oude Romeins-rechtelijke zegel (*periculum rei venditae statim ad emptorem pertinet*), door van meetaf aan ook de eigendom op de koper te doen overgaan, komt men hier tot een verrassende afwijking van de oorspronkelijke grondregel.

Bovendien wordt hierbij noch de aard van de overeenkomst noch de bedoeling van de partijen nader onderzocht.

In de Belgische rechtspraak vind ik een vonnis waar de betwisting moest beslecht worden en de uitspraak luidde in bovengemelde zin (10).

In een andere uitspraak wordt het beding waardoor, ondanks het eigendomsvoorbehoud, het risico toch op de koper zou overgaan in principe als geldig beschouwd nu, ook in deze interpretatie, art. 1138 B. W. slechts regelend recht is (11).

5. Toch mag voorgesteld worden deze oplossing als algemene regel te verwerpen. Dit kan op twee gronden geschieden.

Ofwel wordt aanvaard dat in art. 1138 B. W. de regel *res perit domino* geenszins tot een rechtsregel in ons recht gemaakt werd, maar dat integendeel de regel *periculum est emptoris* bleef onderstellen.

In deze hypothese is de oplossing zeer eenvoudig. Maar ook waar deze stelling niet aanvaard wordt, volgt dezelfde oplossing: het risico blijft bij de koper, uit de aard der overeenkomst zelf.

Beide hypothesen worden achtereenvolgens onderzocht.

II. «Periculum est emptoris».

6. Sedert het B. W. is het onbetwistbaar, blijkens de duidelijke tekst van art. 1138 B. W. zelf, dat, — in tegenstelling met het Romeinse recht, — de eigendom van een bepaalde zaak, ook vóór de levering, *solo consensu* op de koper overgaat en dat hij vanaf dezelfde overeenkomst het risico draagt.

De vraag bleef bestaan of de verklaring van deze risico-overgang uitsluitend op grond van de eigendomsovergang, en dus met beroep op de regel *res perit domino* moest aanvaard worden.

De risico-overgang was inderdaad met aanwending van deze regel tijdens de voorbereidende werken verklaard (12).

Oudere auteurs zoals Laurent (13) en Demolombe (14) hebben deze stelling evenwel verworpen. Zij beroepen zich op de rechtsgeschiedenis waaruit zij de lijn tot in het hedendaagse recht doortrekken. Een loutere verklaring uit de voorbereidende werken kan hierop geen inbreuk maken, nu deze verklaring geen juiste uitlegging voor de risico-overgang verschaft.

Uit hetzelfde artikel 1138 B. W. blijkt immers dat, na ingebrekestelling van de verkoper van een nog te leveren zaak, het risico door zijn verzuim naar hem terugkeert, terwijl niettemin de eigendom bij de koper blijft. Eigendom en risico zijn dus niet wezenlijk met elkander verbonden, maar volgen, *naast* elkander, uit de verbintenis die de eigendomsoverdracht van een bepaalde zaak tot voorwerp heeft.

Onder de moderne auteurs treedt Kluyskens deze stelling bij (15).

Deze auteurs nemen dan ook aan dat bij verkoop met eigendomsvoorbehoud, het risico, ondanks dit beding, niettemin op de koper overgaat. Hij draagt het risico *als koper*, niet als eigenaar.

Een interessante bijdrage tot deze stelling biedt de verklaring door Ihering gegeven aan de regel *periculum est emptoris*. Deze regel kan ontleed worden als een verzekering van het belang van de verkoper als *accessorium* van de koop-verkoopovereenkomst; de verkoopprijs geldt hierbij als *aestimatio* (16).

III. «Res perit domino» en de aard van de overeenkomst.

7. Ook wanneer men met de meeste moderne

auteurs aannemen zou dat de regel *res perit domino* zou gelden doorheen art. 1138 B. W., dient toch nog dezelfde oplossing ten aanzien van het risico bij verkoop met eigendomsoverdracht behouden te worden.

Het is zeker dat ook in deze hypothese eigendom en risico niet onafscheidbaar verbonden zijn ⁽¹⁷⁾. De partijen kunnen dus in elk geval van deze regel afwijken vermits hij in elk geval louter regelend recht is. Bovendien kent art. 1138 B. W. zelf, na ingebrekestelling van de verkoper, de splitsing van eigendom en risico tussen koper en verkoper. Welnu het beding van eigendomsvoorbehoud strekt tot zekerheid van de verkoper die crediet toestaat. Hij behoudt *slechts* de eigendom, in afwijking van art. 1138 B. W., terwijl het risico, in *toepassing* van hetzelfde artikel op de koper overgaat.

Dat is logisch en billijk.

Logisch, want de overeenkomst strekt tot eigendomsoverdracht van een bepaalde zaak. Derhalve dient de risicoregeling eigen aan deze overeenkomst toegepast te worden, terwijl bovendien van art. 1138 B. W. slechts afgeweken wordt betreffende het ogenblik van de eigendomsoverdracht en geenszins van de risicoregeling van dit voorschrift. De verkoper blijft verkoper; meer nog, hij heeft al zijn verbintenissen uitgevoerd.

Billijk, want de verkoper presteerde al wat hij moest presteren. Hij leverde de zaak reeds in het bezit van de koper die er het genot van heeft en er de vruchten van trekt of er inkomsten mede verwerft. Tegenover derden die te goeder trouw zijn behoort zij zelfs tot het vermogen van de koper. Het hangt voortaan alleen van de koper af, — nl. van de uitvoering van zijn verbintenis, — of de eigendom tussen partijen zal overgaan. De verkoper moet niets meer presteren. Bovendien is het verlies niet uitsluitend voor de koper, vermits de verkoper meteen zijn zekerheid verliest.

8. Deze oplossing spruit wezenlijk uit *de aard van de overeenkomst*; en deze moet volgens haar aard verklaard worden (vgl. 1158 B. W.).

Een belangrijke aanduiding wordt in dit opzicht verschaft door de *rechtsvergelijking*.

In de omringende landen, — welk ook hun stelsel weze betreffende het ogenblik van de eigendomsoverdracht, — is het risico bij verkoop op afbetaling ten laste van de koper. Dit is o.m. het geval in Duitsland ⁽¹⁸⁾, Nederland ⁽¹⁹⁾ en Italië ⁽²⁰⁾.

9. Bij onderstelling hebben de partijen dienaangaande niets uitdrukkelijk bedongen. Men moet theoretisch hun bedoeling opsporen (art. 1156 B. W.). Welnu de vraag stellen, wat zij zouden voorzien hebben, hadden zij aan de mogelijkheid gedacht, leidt tot de hier voorgestelde oplossing die overeenstemt met de aard van de overeenkomst. De verkoper behield de eigendom als zekerheid van zeer geringe waarde. Bij samenloop met andere schuldeisers is zijn enige waarborg inderdaad de toepasselijkheid van art. 491 S. W. ⁽²¹⁾. Het zal zeker niet de bedoeling geweest zijn voor zulk een schamele zekerheid de last van het risico daarbij te voegen.

Indien de dubbelzinnige bedingen ten voordele van de koper uitgelegd worden (artikelen 1162 en 1602 B. W.), geldt zulks luidens art. 1162 B. W. slechts in geval van twijfel ⁽²²⁾. Voorrang op deze loutere richtlijn heeft in elk geval de aard der overeenkomst (art. 1158 B. W.). Welnu, de risico-overgang op de koper

hoort tot de aard der overeenkomst. De partijen moesten het derhalve niet uitdrukkelijk bedingen. Integendeel zou de afwijking van deze normale regeling uitdrukkelijk moeten bedongen worden, of tenminste op ondubbelzinnige wijze uit de omstandigheden blijken.

10. De toestand van de koper van een bepaalde zaak, die daarvan reeds het bezit en het genot heeft, zonder eigenaar te zijn, is zeer bijzonder van aard. Kan men zijn eigenlijke toestand tot aan de eigendomsovergang niet best vergelijken met die van een ontleners?

Welnu art. 1883 B. W. bepaalt dat, indien de ontleende zaak bij het lenen geschat werd, het verlies, ook al ontstond dit door toeval, voor rekening van de ontleners komt.

De verkoopprijs is, zoals reeds opgemerkt werd, de *aestimatio* van de zaak ⁽²³⁾, zodat deze risicoregeling bij analogie op het besproken geval aan te wenden is.

4. Besluit.

12. Bij verkoop op afbetaling met eigendomsvoorbehoud ten voordele van de verkoper bedongen, gaat, bij gebrek aan andersluidend beding, of bijzondere omstandigheden waaruit de afwijking van het principe op ondubbelzinnige wijze zou blijken, het risico op de koper over, vanaf het ogenblik van de levering van de verkochte zaak.

Jan RONSE,

Advocaat bij het Hof van Beroep.
Geaggregeerde van het Hoger Onderwijs.

(1) K. B. n° 41 van 15 December 1934, tot bescherming van het gespaarde vermogen door reglementering van de verkoop op afbetaling, van premieffecten.

(2) Zie de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel van 5 Mei 1954, *Parlem. Besch., Senaat*, Buitengew. Zitt. 1954, n° 6.

(3) Levé, *Vente commerciale*, n° 138, blz. 107; Piret, A., *Le droit au prix du vendeur*..., n° 16, blz. 40; — Fredericq, *Traité*, III, n° 31, blz. 67; — Verbr., 1 Oct. 1934, *Pas.*, 1934, I, 399; — Verbr., 3 Mei 1938, *Pas.*, 1938, I, 151.

(4) Bosmans, L. en Van de putte, R., *Het Afbetalingscontract in het Belgisch recht* (1933); — Kluyskens, *Contracten*, tweede uitg., n° 4, blz. 10; — De Page, *Traité*, IV, n° 21, 4°, blz. 44 en n° 276, blz. 284; — Van Dievoet, *Het Burgerlijk recht in België en Nederland*, blz. 273 en volg.; — Piret, R., *Le droit au prix du vendeur*..., n° 16, blz. 40; — Fredericq, *Traité*, III, n° 31, blz. 66; Van Laethem, *Het afbetalingscontract en het eigendomsvoorbehoud*, R.W., 1946-47, 1026; — Planiol et Ripert, *Traité*, X, n° 10, blz. 10.

(5) Ripert et Boulanger, *Traité élémentaire de Planiol*, vierde uitg. (1952), II, n° 494, blz. 182; — De Page, II, n° 841 en volg., blz. 764 en volg.

(6) Zie o.m. De Page, II, n° 855, 1°, blz. 774; — id., IV, n° 21, *in fine*, blz. 45, en n° 277, blz. 286; — Piret, R., *Le droit au prix du vendeur*..., n° 16, blz. 41; — Ripert et Boulanger, o.c., n° 503, blz. 185; — Planiol et Ripert, X, n° 10, blz. 9.

(7) Piret, *l.c.*; — Hrb. Brussel, 1 Mei 1941, *Jur. Comm. Brux.*, 1941, 121, *in fine*: principeel voorbehoud t. a. van de vermogensverschuiving zonder oorzaak; — in dezelfde zin, Planiol et Ripert, X, n° 10, blz. 9, voetnoot 4; vgl. art. 227, tweede lis O.R. (Zwitserland).

(8) Vgl. Larombière, *Obligations*, ad art. 1138, n° 12.

(9) Het wordt door De Page onderstreept: zie De Page, IV, n° 21, blz. 45, voetnoot 3.

(10) Hrb. Brussel, 1 Mei 1941, *Jur. Comm. Brux.*, 1941, 121.

(11) Brussel, 4 Mei 1951, *J. T.*, 1951, 581: « Attendu que si la mise de la marchandise aux risques et périls de l'acheteur est le corollaire normal du transfert de la propriété, il n'y a point d'obstacle légal à ce qu'une séparation soit conventionnellement admise entre transfert de propriété et transfert des risques ».

Que cette opération peut se réaliser soit quand le vendeur, malgré le transfert de propriété garde les risques à sa charge, soit quand, malgré le transfert des risques, il garde la propriété.

Zie, in dezelfde zin, wat het principe betreft, Van Hecke, G., *La spécification comme condition du transfert des risques dans la vente*, R.C.J.B., 1952, blz. 260.

(12) *Exposé des motifs* door Bigot-Prémeneu, Locré, VI, blz. 153, n° 33; — *Rapport*, door Favard, Locré, VI, blz. 194, n° 31.

- (13) Laurent, XVI, n° 208, blz. 267 en volg.
 (14) Demolombe, XXIV (*Des Contrats*, I), n° 423, blz. 403 en volg.
 (15) Kluyskens, *Verbintenissen*, vierde uitg. (1943), n° 69, blz. 141.
 (16) von Ihering, *Oeuvres choisies*, vert. O. de Meulenaere, dl I, blz. 123.
 (17) Zie voetnoot 11.
 (18) § 455 B.G.B.; — Ennecerus-Lehman, *Recht der Schuld-*

- verhältnisse*, dertiende uitg. (1950), § 103, II, 1, blz. 401; — *ibid.* § 118, A, III, 1, C, blz. 461; — Knöpfel, E., *Der Eigentumsvorbehalt in der Praxis des Geschäftslebens*, vierde uitg., blz. 41.
 (19) Art. 1576, m., Ned. B.W.; — Asser-Kamphuisen, *Bijzondere overeenkomsten*, tweede uitg. (1950), blz. 193-194.
 (20) Art. 1523 C.C. Ital.
 (21) Zie voetnoot 3.
 (22) De Page, IV, *Complément*, dl. III, n° 91, blz. 27.
 (23) von Ihering, *l.c.*

Bij het overlijden van Professor E. M. Meijers

Met pijnlijke verslagenheid werd ook in Vlaams België het onverwacht overlijden vernomen van Prof. E. M. Meijers, de grote Nederlandse jurist die in ons land, zoals trouwens in vele andere landen, een buitengewone vermaardheid had verworven.

Vrijdag 1.1. had Prof. Meijers nog deelgenomen aan de debatten, die plaats hadden op de vergadering van de Nederlandse Juristenvereniging te Arnhem, waar het vraagstuk van de conversie aan de orde was gesteld. De daaropvolgende dag is hij plotseling overleden.

Bij dit heengaan komt ons het vers van Frederik van Eeden uit zijn «Lioba» voor de geest:

*Zo wordt de sterkste man als glas gebroken
 door de dood.»*

Een sterke man was Prof. Meijers inderdaad op wetenschappelijk en algemeen geestelijk gebied en wel een van de sterkste mannen die de zo hoogstaande Nederlandse wetenschap ooit heeft voortgebracht. De kennis van Prof. Meijers was werkelijk verbluffend. Op alle gebieden van het recht heeft hij zich bewogen en steeds wist hij de meest vooraanstaande specialisten te verbazen door de uitgebreidheid zijner kennis en de scherpte van zijn verstand.

In Nederland zal zijn naam onsterfelijk blijven door de ontzaglijke arbeid die hij gepresteerd heeft op het gebied van het burgerlijk recht. De noten, die hij gedurende jaren regelmatig heeft gepubliceerd onder de belangrijkste arresten van de Hoge Raad, hebben leiding gegeven aan de evolutie der rechtspraak. Hij heeft in vele tijdschriften, vooral in het Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie, een on-eindige reeks artikelen doen verschijnen over burgerrechtelijke vraagstukken, die steeds uitmunten door de klaarheid van de uiteenzetting en de diepte van de gedachtengang. Hij heeft in de bekende Asser-serie het deel gewijd aan het erfrecht bewerkt. Het was dan ook volkomen natuurlijk dat aan hem, als beste kenner van het burgerlijk recht in Nederland, de vererende taak werd opgedragen het nieuw Nederlands Burgerlijk Wetboek voor te bereiden, waarvan zopas de vier eerste boeken werden gepubliceerd.

Doch de nevengebieden van het burgerlijk recht hielden niet minder zijn belangstelling gaande. Betreffende het sociaal recht publiceerde hij zijn bekend werk over het «Arbeidscontract» en aangaande de rechtspleging verscheen zijn zo zeer gewaardeerd boek over het «Kortgeding».

Op het gebied van het internationaal privaatrecht was hij de specialist van eerste kracht en wellicht was er niemand te vinden die op zo grondige wijze thuis was in de rechtssystemen van de verschillende landen. Ook op dit terrein zijn zijn geschriften menigvuldig.

Als rechtshistoricus was hij een internationale vermaardheid. Hij heeft over het oude recht een reeks

belaangrijke werken doen verschijnen, die steunen op oorspronkelijke archiefstudie en zijn onderzoekingen over de geschiedenis van het erfrecht hadden hem geleid tot een originele stelling, namelijk deze van het bestaan van een ligurisch erfrecht in Europa, hypothese die met heftigheid omstreden is geworden, doch die hij verdedigd heeft met een rijkdom van gegevens zoals zelden werd aangetroffen.

De algemene rechtsleer had ook in de hoogste mate zijn belangstelling en vanaf zijn proefschrift gewijd aan de «Dogmatische rechtswetenschap» tot zijn laatste groot boek over «Algemene begrippen van het burgerlijk recht» heeft hij de essentiële vraagstukken van het recht doorgrond en schitterende bijdragen geleverd aan de Nederlandse rechtswetenschap.

Dit zijn nog maar enkele van de meest voor de hand liggende prestaties waardoor Prof. Meijers zich heeft onderscheiden en er zouden vele bladzijden nodig zijn om zijn vele geschriften op al deze gebieden enkel op te sommen.

Prof. Meijers heeft echter niet enkel door zijn geschriften in Nederland een ontzaglijke invloed uitgeoefend; hij heeft vooral een uitgebreide schaar juristen gevormd gedurende zijn langdurig professoraat in het burgerlijk recht en het internationaal privaatrecht aan de Universiteit te Leiden. Hij is gedurende jaren de spil geweest van heel het Nederlands rechtsleven, dat zich thans wel erg stuurloos moet gevoelen nu Meijers er niet meer is.

Voor ons, Vlamingen, heeft de figuur van Prof. Meijers een zeer bijzondere betekenis. Hij was een groot vriend van ons land en hij heeft op zeer intense wijze de noodzakelijkheid gevoeld van een nauw contact tussen het rechtsleven in België en in Nederland. Ontelbare malen is hij als spreker opgetreden in onze Vlaamse conferenties en rechtsgenootschappen en slechts een paar weken geleden publiceerde het Rechtskundig Weekblad het verslag van de rede welke hij kort geleden hield voor de Vlaamse Conferentie der Balie te Gent.

Hij heeft ook samen met Prof. Van Dievoet het initiatief genomen van de oprichting der Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het Recht in Nederland en België; hij was de stuwende kracht van deze vereniging en de uitmuntende verstandhouding en samenwerking welke sedert enkele jaren zijn ontstaan tussen de juristen van Noord en Zuid zijn in grote mate aan Prof. Meijers te danken.

De persoonlijkheid van Prof. Meijers was gekenmerkt door karaktervastheid en innemende charme. Al zijn al zijn geschriften doordrenkt van gezond verstand en grote zakelijkheid, toch was hij toch vooral een idealist, die volkomen beseftte dat alle arbeid op het gebied van het recht slechts vruchtbaar kan zijn wanneer hij in het teken staat van de dienst aan de gerechtigheid. Wij hebben hem dit enkele jaren geleden nog op zo ontroerende wijze horen verklaren tijdens de huldiging van Prof. Van Dievoet te Leuven, waar hij

er op wees dat niemand een waar en groot jurist kan zijn wanneer hij niet in zich de vlam der gerechtigheid voelt branden.

Het onverwacht verscheiden van deze uitzonderlijk grote figuur heeft een schok doen gaan door al de Vlaamse juristen en in Vlaanderen niet minder dan in Nederland zal de nagedachtenis van Prof. Meijers hoog in ere worden gehouden en zal zijn arbeid stimulerend werken voor de opbloei van onze jonge Vlaamse rechtswetenschap.

Laten wij hopen dat, zoals dit gebeurd is met de andere grote Nederlandse jurist Prof. Paul Scholten, spoedig in Nederland een comité zal gevormd worden voor de uitgave van het volledig werk van Prof.

Meijers, daar al te veel van de schatten, die hij zo kwistig heeft geboden, verspreid liggen en voor de Vlaamse juristen ongenaakbaar zijn. Dit zal het mooiste monument zijn dat de Nederlandse rechtswereld zal kunnen oprichten voor de betreunde overledene.

Het is ook onze hoop dat zijn voorbereidend werk voor het nieuw Nederlands Burgerlijk Wetboek wel zover zal gevorderd geweest zijn dat binnenkort de nog ontbrekende gedeelten ook zullen kunnen gepubliceerd worden, opdat het rechtsleven van het ons zo bevriende volk gedurende vele jaren zou kunnen beheerst worden door een burgerlijk recht in de geest van Prof. Meijers.

René Victor.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 17 December 1953.

Voorzitter : M. Fettweis.
Raadsheer-Verslaggever : M. Giroul.
Advocaat-Generaal : M. Mahaux.
Advocaten : Mrs Simont en Demeur.

Rechter en administratie. — De doelmatigheid van te nemen politiematregelen staat ter beoordeling van het Bestuur, niet van de Rechter.

De doelmatigheid en de aard van politiematregelen staan uitsluitend ter beoordeling van het Bestuur. Al is de Rechter bevoegd de openbare besturen aansprakelijk te oordelen voor de schadelijke gevolgen van nalatigheid of onvoorzichtigheden, die tegen een wettelijke verplichting indruisen, zo vermag hij niet de omvang te bepalen van de door het Bestuur te nemen maatregelen en het verzuim van elke politiematregel, die hij nuttig mocht achten, aan te merken als een fout, een nalatigheid of een onvoorzichtigheid, voor dewelke het betrokken bestuur aansprakelijk zijn zou.

Gemeente Plancenoit t/ Franco en Van Cutsem.

Gelet op het bestreden arrest, de 25e April 1951 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het eerste middel : (zonder belang);

Over het tweede middel : schending van de artikelen 50 van het decreet van 14 December 1789, betreffende de oprichting van de municipaliteiten, van 3 van titel XI van de wet van 16-24 Augustus 1790 op de Rechterlijke Organisatie, 1382, 1383 van het Burgerlijk Wetboek, 78, inzonderheid 78, lid 1, 90, inzonderheid 90, 12°, van de Gemeentewet van 30 Maart 1836, herdrukt krachtens het Koninklijk Besluit van 27 November 1891 en samengevat met al de wijzigende wetten, 29, 30, 31, 92 van de Grondwet,

doordat, om aanlegster voor het bedoelde ongeval aansprakelijk te verklaren, uit kracht van voormeld decreet van 1789 en voormelde wet van 1790, van artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, 78 en 90 van de Gemeentewet, het bestreden arrest er op wijst : 1) dat op de burgemeester de verplichting rustte een politieverordening te maken en te betekenen, waarbij hij de werken had dienen voor te schrijven om het door het gebouw opgeleverde gevaar te voorkomen, in voorkomend geval de overtreding van

artikel 551, 7°, van het Wetboek van Strafrecht bij de bevoegde Rechtbank aan te klagen en, indien zulks dringend nodig was, ambtshalve de noodzakelijke werken te doen uitvoeren; dat de burgemeester door het hem van bij de aanvang bekende gevaar voor instorting gedurende verscheidene jaren van dag tot dag groter te laten worden, een der omstandigheden heeft geschapen, zonder welke het ongeval niet zou gebeurd zijn; 2) dat op de burgemeester, die de plicht heeft voor de veiligheid van het verkeer in de straten te zorgen, de verplichting rustte de te dien einde vereiste maatregelen te nemen, dit des te meer daar het slopen ten gevolge van zijn eigen nalatigheid, zou moeten geschieden in bijzonder gevaarlijke omstandigheden;

zulks terwijl in voormeld decreet van 1789 en voormelde wet van 1790, alsmede in de Gemeentewet enkel de politiebevoegdheden van de gemeenten en van de burgemeesters worden onderschreven, waarbij hun in elk geval het beoordelen van de doelmatigheid, de aard en de omvang van de te treffen maatregelen wordt overgelaten,

en terwijl de Rechterlijke Macht zich niet in de plaats van de gemeente-overheid mag stellen om de binnen haar ambtskring gelegen maatregelen te bepalen, om die maatregelen voor die overheid tot verplichtingen te maken en « a fortiori », om als een fout aan te merken het niet uitvoeren door die overheid van maatregelen, welke de rechters over de grond gepast zouden voorkomen :

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden arrest blijkt, dat het schadeberokkenend ongeval zich ten gevolge van de instorting van de muur ener schuur, die gesloopt werd, op de openbare weg heeft voorgedaan en een gebruiker van die weg heeft getroffen, en dat de onmiddellijke en rechtstreekse oorzaak van die instorting gelegen is in de fouten, welke in de loop van de werken door de eigenaar van de schuur en door zijn ondergeschikten werden begaan;

Dat desalniettemin het arrest tegelijk met die verantwoordelijkheid de aansprakelijkheid van de eisende gemeente in aanmerking neemt op de enkele grond, dat « de burgemeester de in dezen op hem rustende taak verkeerd begrepen of slecht vervuld heeft, en zulks uit een tweevoudig oogpunt » : 1) dewijl hij te lang nagelaten heeft de sloping te gelasten; 2) dewijl hij, na ze te hebben gelast, tot het verzekeren van de veiligheid van het verkeer in de straten geen genoegzame doeltreffende politiematregelen heeft genomen;

Dat het arrest aldus, zonder te betwisten dat de

gelaakte politiemaatregelen binnen de perken der wettelijkheid werden genomen, zijn beslissing alleen hierop doet steunen, dat de burgemeester de schade had dienen te voorkomen door andere politiemaatregelen, te weten vroeger en vollediger te nemen;

Overwegende dat het beoordelen van de doelmatigheid en de aard van de politiemaatregelen uitsluitend tot de bevoegdheid van het Bestuur behoort;

Dat al behoort het tot de bevoegdheden van de Rechterlijke Macht de openbare besturen aansprakelijk te oordelen voor de burgerlijke gevolgen van nalatigheden of onvoorzichtigheden, die tegen een wettelijke verplichting indruisen, de Rechterlijke Macht niet vermag de omvang te bepalen van de door de bestuurlijke overheid te nemen maatregelen en het verzuimen van elke politiemaatregel, die door de rechter nuttig mocht worden verklaard, aan te merken als een fout, een nalatigheid of een onvoorzichtigheid, welke een burgerlijke aansprakelijkheid doen ontstaan;

Dat hieruit volgt dat het bestreden arrest de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, doch enkel voor zover daarbij wordt beslist dat aanlegster aansprakelijk is voor de door het instorten van de muur veroorzaakte schade, aanlegster wordt veroordeeld tot betaling van schadevergoeding deswege en over de kosten uitspraak wordt gedaan;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 22 December 1953.

Voorzitter : M. De Clippele.

Raadsheer-Verslaggever : M. Van Beirs.

Advocaat-Generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Belastingen. — Oorlogswinstbelastingen. — De bij art. 65 van de wetten op de inkomstenbelastingen voorgeschreven mededeling per aangetekende brief moet niet geschieden op straffe van nietigheid van de beslissing van de Directeur. — Uitgaven voor het huishouden van de belastingplichtige behoren tot de belastbare inkomsten. — Betaalde belastingen als tekenen of indicien. — De belasting op het kapitaal is geen bedrijfslast en mag niet afgetrokken worden van de belastbare inkomsten. — Het Besluit van de Regent van 26 April 1946 heeft door gebruikmaking van coëfficiënten de bij de wet gestelde perken niet overschreden.

Artikel 65 van de wetten op de inkomstenbelastingen, bij artikel 19 van de wet van 16 October 1945 op de oorlogswinstbelastingen toepasselijk verklaard, bepaalt dat de met redenen omklede beslissing van de Directeur der Belastingen per aangetekende brief aan de belastingplichtige moet worden gezonden, doch de wet stelt nergens de geldigheid van bedoelde beslissing afhankelijk van de inachtneming dezer formaliteit.

De huishoudelijke uitgaven worden door artikel 2, § 3, van de wet van 16 October 1945 niet uitgesloten van de door de eerste alinea van dit artikel bedoelde belastbare inkomsten; krachtens artikel 55, § 1, der wetten op de inkomstenbelastingen moeten zij in aanmerking komen bij de raming van de belastbare grondslag. Artikel 2, § 1, van de wet van 16 October 1945 stelt inderdaad belastbaar in de extra-belasting het geheel der daarin opgesomde inkomsten zonder een onderscheid te maken tussen die, welke gediend hebben om vermogensaccessen samen te stellen, en die, welke zijn besteed om aan de levensbehoeften te voldoen.

Evenmin als de kosten van onderhoud van het gezin maakt de last van de belastingen een inkomen uit, zodat hij als zodanig niet belastbaar is, maar de inkomsten, waaruit deze belastingen werden betaald, mogen eventueel aan de belasting onderworpen worden. Het bedrag van de aldus betaalde belastingen mag als teken of indicie worden aangemerkt, waaruit een hogere graad van goederheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, ten einde het geheel der belastbare inkomsten te bepalen, die tijdens het belastbare tijdperk werden verkregen.

Artikel 26 der wetten op de inkomstenbelastingen, bij artikel 19 der wet van 16 October 1945 op de oorlogswinsten toepasselijk verklaard, laat slechts toe van het bruto-bedrag de bedrijfsuitgaven af te trekken, welke gedurende het belastbare tijdperk zijn gedaan om de inkomsten te verkrijgen of te behouden. De omstandigheid, dat de bedrijfsbelasting, welke gedurende het belastbare tijdperk mocht betaald zijn, van het bedrag der belastbare inkomsten zou afgetrokken zijn, maakt geen inbreuk op het beginsel van de gelijkheid vóór de belasting.

De bij de wet van 17 October 1945 ingevoerde belasting op het kapitaal is een afnemings op het vermogen van de rechtspersonen en van de natuurlijke personen om de enige reden, dat dezen op 9 October 1944 eigenaars waren van goederen; die belasting is geen bedrijfslast en mag niet afgetrokken worden van de belastbare inkomsten.

De wet van 16 October 1945 bepaalt dat een K. B. de modaliteiten zal bepalen, volgens dewelke de aftrekking wegens dubbele aanslag zal geschieden; zij vermeldt niet de wet van 10 Januari 1940 en beperkt zich er toe te bepalen, dat de aftrek dient te worden berekend « in een mate in verhouding tot de inkomsten, die tevens door laatstbedoelde belasting (wet van 16 October 1945) en door de andere reeds betaalde belastingen getroffen zijn ».

Het Besluit van de Regent van 26 April 1946 tot uitvoering van artikel 13, §§ 2 en 3, van de wet van 16 October 1945 heeft de door de wet gestelde perken niet overschreden door gebruikmaking van coëfficiënten. Uit de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp blijkt immers, dat het als onmogelijk beschouwd werd de volstrekte rechtvaardigheid in de praktijk overeen te brengen met de zorg om een dubbele aanslag te vermijden en dat, om de procedure « tot welken prijs ook » te vereenvoudigen, een K. B. na ernstige bestudering de toepassingsmodaliteiten zou vaststellen en « aan dit vraagstuk een praktische oplossing zou geven door middel van forfaitaire middelen », hetgeen de toepassing van coëfficiënten niet uitsluit.

Hendrickx t/ Belgische Staat
(Minister van Financiën).

Gelet op het bestreden arrest, gewezen op 26 September 1940 door het Hof van Beroep te Gent;

Over het eerste middel : schending van de artikelen 5 der wet van 6 September 1895 en 65 der samengeschatte wetten op de inkomstenbelastingen en de nationale crisisbelastingen, bij artikel 19 der wet van 16 October 1945 tot invoering van een extra-belasting op de in oorlogstijd behaalde exceptionele inkomsten, winsten en baten, in zake bedoelde extra-belasting toepasselijk verklaard, doordat het bestreden arrest aan de gewone brief van de Directeur der belastingen, aan verzoeker toegezonden zonder bij de post aangekend te zijn, de waarde toekent van een met redenen omklede beslissing, aan verzoeker bij ter post aangekende brief gestuurd, zulks terwijl de wezenlijke vereisten voor de geldigheid van de beslissing, door bovenvermelde bepalingen gesteld, niet vervuld zijn :

Over de eerste grond van niet-ontvankelijkheid tegen dit middel door verweerder opgeworpen en hieruit afgeleid dat de brief van de Bestuurder der Belastingen, voorwerp van het tegen het bestreden arrest gericht bezwaar, onvoldoende aangeduid en bepaald is;

Overwegende dat uit de bewoordingen van het middel en uit het vorowerp zelf van het beroep, waarover bij het bestreden arrest uitspraak is gedaan, ondubbelzinnig voortvloeit dat bedoelde brief die is, waarbij de beslissing waartegen het aanvankelijk beroep werd ingesteld, ter kennis van aanlegger werd gebracht;

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid dus niet kan aangenomen worden;

Over de tweede grond van niet-ontvankelijkheid, opgeworpen door verweerder tegen het middel en hieruit afgeleid dat het Hof van Beroep bij in kracht van gewijsde gegaan arrest van 12 April 1949, beslist heeft dat voormelde brief wel een beslissing is;

Overwegende dat het door verweerder aangehaald arrest, vooraleer ten gronde te beslissen, de zaak naar een andere terechtzitting verwijst voor aanvullend onderzoek;

Dat hieruit blijkt dat dit arrest een voorbereidende beslissing is, die, als niet betreffend een geschil over de bevoegdheid, niet vatbaar was voor voorziening vóór de eindbeslissing;

Dat zij derhalve niet in kracht van gewijsde is gegaan;

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan aangenomen worden;

Overwegende dat door voor te schrijven dat de met redenen omklede beslissing van de Bestuurder der Belastingen de belastingplichtige bij ter post aangekende brief dient betekend te worden, de wet het bestaan van bedoelde beslissing niet van de inachtneming van deze formaliteit afhankelijk heeft gesteld;

Dat het middel naar recht niet opgaat;

Over het tweede middel : schending van de artikelen 2, § 3, der wet van 16 October 1945, 25, 26 en 55 der samengeschatte wetten op de inkomstenbelastingen, ter zake toepasselijk verklaard bij artikel 19 der wet van 16 October 1945; doordat het bestreden arrest verklaart dat de in artikel 2, § 3, der wet van 16 October 1945 voorkomende opsomming niet beperkend is, maar bij wijze van voorbeeld door de wetgever gegeven werd en als tekenen van indicieën, waaruit een hogere graad van goedgeheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, de door het Beheer voorgebrachte vermoedens aanneemt aangaande de door belastingplichtige van 1940 tot 1945 betaalde gewone kosten van levensonderhoud, welke bij gebrek aan bewijs geschat worden met het oog op de bijzondere toestand van verzoeker en van zijn gezin,

zulks terwijl de activa, die ingevolge vermoeden « juris tantum » geacht worden voort te komen van belastbare inkomsten, stipt beperkend door artikel 2, § 3, der wet van 16 October 1945 opgesomd worden, juist omdat die vermoedens van artikel 55 der samengeschatte wetten op de inkomstenbelastingen afwijken doordat zij de bewijslast op de belastingplichtige overdragen;

Overwegende dat het bestreden arrest terecht beslist heeft, dat de uitgaven voor het huishouden door artikel 2, § 3, der wet van 16 October 1945 van de door alinea 1 van dit artikel voorziene belastbare inkomsten niet uitgesloten zijn en dat zij bij toepassing van artikel 55, § 1, der samengeschatte wetten op de inkomstenbelastingen in acht dienen genomen te worden tot raming van de belastbare grondslag;

Dat inderdaad artikel 2, § 1, van de wet van 16 October 1945, belastbaar stelt in de extra-belasting het geheel der daarin opgesomde inkomsten zonder een onderscheid te maken tussen die, welke gediend hebben om vermogensaccessen samen te stellen, en die, welke zijn besteed ter voldoening van de levensbehoeften;

Dat het middel naar rechte faalt;

Over het derde middel : schending van de artikelen 2, § 3, der wet van 16 October 1945, 26 en 55 der samengeschatte wetten op de inkomstenbelastingen en de nationale crisisbelastingen, ter zake toepasselijk verklaard bij artikel 19 der wet van 16 October 1945, doordat het bestreden arrest het bedrag der « private belastingen », op 9 October 1944 betaald, bij de op die datum vastgestelde accessen van vermogen gevoegd heeft, zulks terwijl de belastingwetgeving het begrip « private belastingen » niet kent en terwijl die « private belastingen » niet genoemd zijn in het vermoeden van vermogensaccessen op 9 October 1944 :

Overwegende dat door onder de woorden « private belastingen », welke in de wet niet voorkomen, de nationale crisisbelasting en de aanvullende personele belasting aan te duiden, het bestreden arrest de belastingen uitsluit, die het bedrijf aanbelangen en die de daaruit voortkomende inkomsten treffen;

Dat, na vastgesteld te hebben dat « de betaling dezer belastingen plaats greep tijdens de belastbare periode », het arrest hieruit afleidt dat zij werd gedaan « met toen bestaande geldmiddelen »; dat het nog bepaalt dat deze betaling geen uitgave uitmaakt « die nuttig noch noodzakelijk voor het bedrijf is » en dat derhalve de bedoelde som niet mag afgetrokken worden van de belastbare inkomsten;

Overwegende dat evenals de kosten van onderhoud van het gezin de last van de belastingen geen inkomen uitmaakt en als dusdanig niet belastbaar is, maar in voorkomend geval de inkomsten, waaruit deze betaling werd gedaan, aan de belasting mogen onderworpen worden; dat het bedrag van de alzo betaalde belastingen als tekenen of indicieën, waaruit een hogere graad van goedgeheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, mag aangemerkt worden ten einde het geheel der belastbare inkomsten te bepalen, welke tijdens het belastbare tijdperk werden verkregen;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Over het vierde middel : schending van de artikelen 112 der Grondwet, 2 en 10, § 1, der wet van 16 October 1945, doordat het bestreden arrest de bedrijfsbelasting, de aanvullende personele belasting en de nationale crisisbelasting over de dienstjaren 1941 tot 1945, welke op 9 October 1944 nog niet betaald of gevestigd waren, alsmede het bedrag der belasting op het kapitaal,

weigert af te trekken van de aangegeven winsten of van de vastgestelde accressen van vermogen, zulks terwijl men de ingeleverde sommen of het bedrag der geblokkeerde activa niet als netto-vermogensaccressen mag beschouwen zonder rekening te houden met de belastingschuld die deze sommen bezwaart, en in evenredigheid waarmede — zo zij betaald geworden zijn — deze sommen verminderd zouden zijn :

Overwegende dat, in zover het middel de belasting-schuld betreft, welke uit de gewone belastingen voortvloeit, om het zuiver bedrag der belastbare inkomsten vast te stellen, artikel 26 der samengeschakelde wetten op de inkomstenbelastingen dat, naar luid van artikel 19 der wet van 16 October 1945, toepasselijk is in zake de extra-belasting op de in oorlogstijd behaalde exceptionele inkomsten, winsten en baten, slechts toelaat van het bruto-bedrag de bedrijfsuitgaven af te trekken, welke gedurende het belastbare tijdperk zijn gedaan om die inkomsten te verkrijgen of te behouden;

Dat de omstandigheid dat de bedrijfsbelasting, indien ze zou betaald geweest zijn tijdens het belastbaar tijdperk, van het bedrag der belastbare inkomsten zou afgetrokken geweest zijn, geen inbreuk maakt op het beginsel van de gelijkheid vóór de belasting;

Overwegende dat, in zover het middel de belasting-schuld betreft, welke uit de belasting op het kapitaal voortvloeit, deze door de wet van 17 October 1945 ingevoerde belasting een afneming uitmaakt op het vermogen van de rechtspersonen en van de natuurlijke personen om de enige reden, dat deze laatsten op 9 October 1944 eigenaars waren van goederen; dat zij geen bedrijfslast is en niet mag afgetrokken worden van de belastbare inkomsten;

Overwegende voor het overige, dat noch artikel 2, noch artikel 10, § 1, der wet van 16 October 1945, welke het middel inroept, op de nog verschuldigde belastingen betrekking hebben; dat artikel 10, § 1, de wijze waarop deze inkomsten, winsten en baten berekend worden niet betreft; dat artikel 2 alléén de reeds betaalde belastingen op de bedrijfsinkomsten toelaat af te trekken onder verwijzing naar bovenvermeld artikel 26 der samengeschakelde wetten op de inkomstenbelastingen;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Over het vijfde middel : schending van de artikelen 111 en 115 der Grondwet, 7 der wet van 16 October 1945, 55 en 57 der samengeschakelde wetten op de inkomstenbelastingen, ter zake toepasselijk verklaard bij artikel 19 der wet van 16 October 1945, doordat het bestreden arrest de toepassing goedgekeurd heeft van verhogingen van belasting op aanslagen, gevestigd bij navordering van rechten aangaande de gewone belastingen over de dienstjaren 1941 tot 1945, daar de aangiften dienaangaande onvolledig of onjuist waren, zulks terwijl, in de onderstelling dat de vermogensaccressen, bij toepassing van de bepalingen der wet van 16 October 1945 vastgesteld, als gerechtvaardigd dienen te worden beschouwd wat de wet tot invoerig van een extra-belasting betreft, niettemin blijft dat dit vermoeden slechts geldt voor die wet en absoluut niet wil zeggen dat de aangiften in de inkomstenbelastingen onvolledig en onjuist waren :

Overwegende dat het bestreden arrest in feite vaststelt dat de aangiften van aanlegger, welke aanleiding hebben gegeven tot de betwiste belastingverhogingen, onvolledig en onjuist waren;

Overwegende dat deze vaststelling, die afgeleid is uit het bestaan van aanvullende aanslagen, waarvan de grond betwist wordt door de in het middel ingeroepen beschouwingen, maar waartegen nochtans

het middel niet gericht is, daardoor niet verzwakt wordt;

Dat zij de toepassing van verhogingen rechtvaardigt, daar niet betwist werd dat het bedrag van de niet aangegeven inkomsten het tiende van het totaal der inkomsten van de belastingplichtige en 10.000 frank overschrijdt;

Overwegende dat het middel in feite niet opgaat;

Over het zesde middel : schending van de artikelen 107 der Grondwet, 13, §§ 2 en 3, 7 en 10 der wet van 16 October 1945, doordat het bestreden arrest het Besluit van de Regent van 26 April 1946 in uitvoering van artikel 13, §§ 2 en 3, der wet van 16 October 1945 genomen, wettig verklaart, niettegenstaande het feit dat bedoeld Besluit van de Regent de betekenis mis kent van de voorschriften van de wet van 16 October 1945, die het voorwerp bepaalt van de aan de uitvoerende macht toevertrouwde uitvoeringsmaatregel :

Overwegende dat, om te bewijzen dat het Besluit van de Regent van 26 April 1946 de door de wet bestelde perken overschreden heeft, het middel aanvoert, dat dit Besluit van coëfficiënten gebruik maakt, handelwijze, die volgens aanlegger niet in de bedoeling van de wetgever lag en die niet overeenstemt met de wijze waarop de wet van 10 Januari 1940 tot invoering van een bijzondere en tijdelijke belasting op de uitzonderlijke winsten, dubbele aanslag vermeden heeft;

Overwegende dat de wet van 16 October 1945, die bepaalt dat een Koninklijk Besluit de modaliteiten zal bepalen, volgens dewelke de aftrekking wegens dubbele aanslag zal geschieden, geen melding maakt van de wet van 10 Januari 1940 en zich er toe beperkt te bepalen, dat de aftrekking dient te worden berekend « in een mate in verhouding tot de inkomsten, die tevens door laatstbedoelde belasting (wet van 16 October 1945) en door de andere reeds betaalde belastingen getroffen zijn »;

Dat het uitvoeringsbesluit des te minder de grenzen der wet te buiten gegaan is, daar uit de Memorie van Toelichting van het wetsontwerp blijkt dat het als onmogelijk aangezien werd de volstreekte rechtvaardigheid in de praktijk overeen te brengen met de zorg om dubbele aanslag te vermijden en dat, om de procedure « tot welken prijs ook » te vereenvoudigen, een Koninklijk Besluit, nadat de kwestie ernstig bestudeerd zou zijn, de toepassingsmodaliteiten zou vaststellen en « aan dit vraagstuk een praktische oplossing » zou geven « door middel van forfaitaire middelen », wat de toepassing van coëfficiënten niet uitsluit;

Overwegende dat het middel niet kan aangenomen worden;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 18 Februari 1954.

Zetel : MM. Vauthier, voorzitter, Declaire, verslaggever, en De Bock.

Auditoraat : M. Maroy, auditeur.

Advocaten : Mrs Pierson en Cambier.

1. **Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Belang (1).**
2. **Rijkspersoneel. — Bevordering. — Algemene regelen (2 tot 7).**
3. **Administratieve akten. — Interpretatie (2).**
4. **Rijkspersoneel. — Inrichting der kaders en betrekkingen. — Algemeenheden (3 tot 5).**
5. **Rijkspersoneel. — Inrichtingen der kaders en betrekkingen. — Directieraad (6 en 7).**
6. **Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen. — Motieven (6).**

1. *De candidaat voor een betrekking, die aan de vereisten gesteld om benoemd te worden voldoet, heeft er belang bij de vernietiging te vorderen van de benoeming welke in deze betrekking is gedaan.*
2. *De organieke reglementen, die dagtekenen van vóór het statuut van het Rijkspersoneel, kunnen niet worden ingeroepen ter interpretering van artikel 72 van dit statuut.*
3. *Waar artikel 72 van het statuut bepaalt dat niemand tot een hogere graad kan worden bevorderd zo hij geen twee jaar dienst heeft in zijn graad, bedoelt het alleen de bevordering van een algemene graad tot een hogere algemene graad, welke algemene graden de trappen van de administratieve hiërarchie vormen.*
4. *Daar de graad van inspecteur-generaal slechts een speciale graad in de algemene graad van directeur-generaal is, moet de directeur, titularis van de algemene graad onmiddellijk beneden de algemene graad van directeur-generaal, om tot de algemene graad van directeur-generaal te worden benoemd, derhalve geen twee jaar dienst in de graad van inspecteur-generaal hebben uitgeoefend.*
5. *Graden als die van adviseur-diensthooft en directeur van bestuur, welke na de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 30 Maart 1939 tot stand zijn gekomen en welke niet volgens dat besluit werden gerangschikt, kunnen niet als trappen van de administratieve hiërarchie worden beschouwd.*
Dat aan de graad van adviseur-diensthooft en aan die van directeur van bestuur een hogere wedde werd verbonden dan aan de graad van directeur, is niet doorslaggevend om deze nieuwe graden te rangschikken in de hiërarchie der algemene graden, zoals het koninklijk besluit van 30 Maart 1939 deze heeft bepaald.
6. *Gemotiveerd is het voorstel van de directieraad waarbij het proces-verbaal met vermelding van de beweegredenen van elk der leden is gevoegd.*
7. *De directieraad is niet gehouden zijn appreciatie over elk van de kandidaten op te geven.*

Door een stemming uit te brengen met het oog op het voorstellen aan de Minister van een candidaat tot het ambt van directeur-generaal en door de uitslag van die stemming aan de benoemende overheid mede te delen, blijft de directeur binnen de grenzen van zijn bevoegdheid.

8. *Door het behoud van een passend evenwicht in het getal der betrekkingen, die aan de kandidaten van elke taalgroep worden voorbehouden, voor te schrijven, heeft de wetgever aan de benoemende overheid de macht gelaten tot het beoordelen van de voor-*

waarden waaronder dit evenwicht moest worden verwezenlijkt. De Raad van State heeft in dezen zijn appreciatie niet in de plaats van de benoemende overheid te stellen.

Crevecœur en consorten t/Belgische Staat
(Minister van Binnenlandse Zaken).

Gezien de verzoekschriften op 8 en 15 Januari 1952 ingediend door Crevecœur Adolphe, Piroette Adolphe en Henrard Lucien, waarbij deze de vernietiging vragen van het koninklijk besluit van 19 November 1951 dat Mambourg, directeur bij het hoofdbestuur van het ministerie van Binnenlandse Zaken, tot directeur-generaal benoemt op 1 Januari 1951;

Gelet op het bevel van 23 April 1953 tot samenvoeging der zaken;

Over de ontvankelijkheid :

Overwegende dat de tegenpartij de ontvankelijkheid van de vordering betwist, wat het beroep van de eerste verzoeker betreft; dat zij doet gelden, dat deze verzoeker na Mambourg gerangschikt is en dus « geen belang heeft bij de zaak en geen reden heeft om tussen te komen »;

Overwegende dat het vaststaat dat de eerste verzoeker bij besluit van de Regent van 17 November 1948 met ingang van 1 Juli 1946 tot overtallig directeur bij het hoofdbestuur van het ministerie van Binnenlandse Zaken werd benoemd; dat hij candidaat was voor de betrekking van directeur-generaal, waarin het bestreden besluit heeft voorzien; dat aldus de eerste verzoeker doet blijken van het bij artikel 11 van de wet van 23 December 1946 vereiste belang om de regelmatigheid van de bestreden beslissing, waarbij zijn candidatuur impliciet werd afgewezen, te betwisten; dat het middel van niet-ontvankelijkheid niet in aanmerking kan worden genomen;

Over de grond der zaak :

- A. *Middelen gesteund op de overtreding van artikel 72 van het koninklijk besluit van 2 October 1937 houdende statuut van het Rijkspersoneel.*

Overwegende dat de verzoekers betogen, dat artikel 72 van het statuut van het Rijkspersoneel twee jaar dienst eist in de graad onmiddellijk beneden die waarin de ambtenaar wordt bevorderd; dat zij doen gelden dat de graad van directeur, welke E. Mambourg bekleedde toen hij tot directeur-generaal werd bevorderd, niet de graad onmiddellijk beneden die van directeur-generaal is; dat er volgens de verzoekers verscheidene graden tussen de twee genoemde graden bestaan, met name adviseur-diensthooft, directeur van bestuur en inspecteur-generaal; dat zij betogen dat de tegenpartij artikel 72 van het statuut heeft overtreden door een directeur tot directeur-generaal te bevorderen;

Overwegende dat, krachtens de bewoordingen van artikel 72 van het statuut, niemand tot een hogere graad kan bevorderd worden zo hij geen twee jaar dienst heeft in zijn graad; dat uit deze tekst niet volgt, dat de vereiste twee jaar dienst om een hogere graad te bereiken, in de onmiddellijke lagere graad moeten zijn gedaan; dat evenwel uit de tekst van artikel 72 niet mag worden afgeleid, dat men met twee jaar dienst in om het even welke graad kan volstaan om tot alle hogere graden bevorderd te kunnen worden; dat artikel 3 van het statuut van het Rijkspersoneel

en het koninklijk besluit van 30 Maart 1939 omtrent de indeling in categorieën van het Rijkspersoneel zich tegen zodanige interpretatie verzetten; dat volgens artikel 5 van het koninklijk besluit van 30 Maart 1939 een hiërarchie der algemene graden wordt ingesteld waarbij de aan ieder bestuur eigen graden worden gegroepeerd; dat voor de eerste categorie van het Rijkspersoneel deze algemene graden zijn secretaris-generaal, directeur-generaal, directeur, bureelhoofd en bestuurssecretaris; dat, volgens het verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit van 30 Maart 1939, deze algemene graden aan de grote functies van het Rijk beantwoorden en de «trappen van de administratieve hiërarchie» vormen»;

Overwegende dat artikel 72 van het statuut, door «twee jaar dienst in zijn graad» te eisen, volgens het verslag van de koninklijke commissaris van de administratieve hervorming, «een te vlugge opgang in de hiërarchie der graden» wil verhinderen; dat deze statuutbepaling bedoelt, de ambtenaren te verplichten het bewijs van een beroepsbekwaamheid «op elke trap van de administratieve hiërarchie» te leveren;

Overwegende dat uit de tekst van artikel 72 van het statuut evenmin als uit enige statuutbepaling kan worden afgeleid, dat elk van de vele graden in het bestuur aan een «trap in de administratieve hiërarchie» beantwoordt; dat het met de tekst van artikel 72 en met de geest van de gezamenlijke statuutbepalingen strookt, artikel 72 zo op te vatten dat het voor elke bevordering tot een algemene graad, twee jaar dienst in de onmiddellijk lagere algemene graad eist;

Overwegende dat volgens de bij het koninklijk besluit van 30 Maart 1939 gevoegde tabellen de graad van inspecteur-generaal niet een algemene graad in het hoofdbestuur van Binnenlandse Zaken is, maar wel een speciale graad verbonden aan de algemene graad van inspecteur-generaal te hebben om tot directeur-generaal te worden bevorderd;

Overwegende dat de graden van adviseur-diensthoofd en directeur van bestuur, die na de inwerking-treding van het koninklijk besluit van 30 Maart 1939 tot stand kwamen, niet zijn gekwalificeerd ten opzichte van het koninklijk besluit van 30 Maart 1939; dat deze twee graden, vermits geen uitdrukkelijke bepaling hen in de hiërarchie der graden rangschikt, niet als trappen van de administratieve hiërarchie kunnen worden beschouwd;

dat het feit, dat aan de graad van adviseur-diensthoofd en aan de graad van directeur van bestuur een hogere wedde is verbonden dan aan de graad van directeur, niet doorslaggevend is om deze nieuwe graden in de hiërarchie der algemene raden, zoals het koninklijk besluit van 30 Maart 1939 deze heeft bepaald, te rangschikken;

Overwegende dat in de huidige stand der reglementering de graad van directeur in de hiërarchie der algemene graden de plaats inneemt die onmiddellijk beneden de graad van directeur-generaal komt; dat de tegenpartij, door een directeur tot de graad van directeur-generaal te bevorderen, een juiste toepassing heeft gegeven aan artikel 72 van het statuut en aan het koninklijk besluit van 30 Maart 1939 omtrent de indeling in categorieën van het Rijkspersoneel;

Overwegende dat de verzoekers zich tot staving van hun interpretatie beroepen op artikel 17 van het inrichtingsreglement van orde van het ministerie van Binnenlandse Zaken luidens hetwelk «niemand kan tot een hogere graad worden bevorderd, tenzij hij ten minste twee jaar als titularis van de lagere graad heeft gediend»;

Overwegende dat de bevordering tot een hogere graad geregeld is in afdeling I van titel IX van het statuut van het Rijkspersoneel; dat volgens artikel 4 van het statuut, de door de Koning op advies van de ministerraad vastgestelde inrichtingsreglementen de wijze van benoeming tot elk ambt bepalen; dat dus artikel 17 van het inrichtingsreglement, dat het voorwerp is van het koninklijk besluit van 6 April 1921, niet kan worden ingeroepen ter verklaring van artikel 72 van het statuut van het Rijkspersoneel;

Overwegende dat de tweede en de derde verzoeker in bijkomende orde betogen, dat zelfs in de onderstelling dat de graad van directeur onmiddellijk beneden die van directeur-generaal zou komen, dan nog de overtreding van artikel 72 hieruit zou volgen dat Mambourg geen twee jaar werkelijke dienst in de graad van directeur heeft gehad;

Overwegende dat Mambourg bij besluit van de Regent van 9 Juni 1948 tot overtallig directeur wegens voorbijgang om taalredenen is benoemd, met uitwerking op 1 December 1947; dat het besluit van 10 Maart 1950 deze benoeming tot 1 Juli 1946 heeft doen terugwerken, dat Mambourg vanaf 1 Maart 1950 tot directeur titularis werd aangewezen; dat vaststaat dat Mambourg in feite vanaf 1 December 1947 het ambt van directeur bij de afdeling provinciale en gemeentelijke financiën heeft uitgeoefend;

Overwegende dat bij toepassing van artikel 1 van het besluit van de Regent van 28 April 1947 behoudende in het kader van het nieuw geldelijk statuut van het door de Staat bezoldigd personeel, de waarborgbepalingen genomen ten voordeele van de ambten die in hun loopbaan mochten voorbijgegaan zijn om reden van taalkundige aard, Mambourg vanaf 1 Juli 1946 een benoeming tot overtallig directeur heeft gekregen, welke benoeming hij op dezelfde datum zou hebben gehad was er niet de noodzakelijkheid geweest, de wet op het gebruik der talen in bestuurszaken toe te passen;

dat Mambourg overigens het ambt van directeur in feite vanaf 1 December 1947 heeft uitgeoefend; dat hij dus, toen hij tot de graad van directeur-generaal werd bevorderd, ten minste twee jaar dienst in de graad van directeur telde; dat het middel gesteund op de overtreding van artikel 72 niet gegrond is.

B. Middelen gesteund op de overtreding van artikel 73 van het koninklijk besluit van 2 October 1937 houdende statuut van het Rijkspersoneel.

Overwegende dat volgens artikel 73 van het statuut «van het vorig artikel kan worden afgeweken om er Rijksambtenaren van buitengewone waarde, die blijkbaar belangrijke diensten bewezen hebben, te benoemen»; dat de tegenpartij deze bepaling, tot staving van de bestreden beslissing, slechts als een bijkomstige grondslag heeft ingeroepen; dat aangezien bij de benoeming van Mambourg tot de graad van directeur-generaal de in artikel 72 van het statuut neergelegde regel is nageleefd; een onderzoek van de middelen met betrekking tot de overtreding van artikel 73 van het statuut niet nodig is;

C. Middel gesteund op de overtreding van artikel 75 van het koninklijk besluit van 2 October 1937 houdende statuut van het Rijkspersoneel, en van artikel 23 van het koninklijk besluit van 7 Augustus 1939 betreffende het signalement en de bevordering van het Rijkspersoneel.

Overwegende dat de eerste verzoeker beweert, dat de voorstellen tot bevordering, welke volgens ge-

noemde statuutbepalingen aan de belanghebbende ambtenaren moeten genotificeerd worden, om hun de gelegenheid te geven eventueel hun bezwaren bij de directieraad in te dienen, «verward en niet formeel genoeg waren»; dat het op 28 September 1951 aan het personeel genotificeerd voorstel, althans volgens verzoeker, in feite «ondergeschikt was aan de vraag of de heer Vandenbulcke, eerste candidaat, zich al dan niet zou terugtrekken»; dat het tweede voorstel «de algemene verwarring nog groter heeft gemaakt door enerzijds de hypothetische candidatuur van de heer Vandenbulcke te behouden en, anderzijds, voorop te stellen dat rekening houdend met de waarde en de geschiktheid der kandidaten, de eerste plaats aan de heer directeur van bestuur Pirotte toekwam»;

Overwegende dat het op 28 September 1951 aan het personeel genotificeerd voorstel als niet bestaande moet worden beschouwd, aangezien de directieraad de 9e October 1951 een nieuwe beraadslaging heeft gehouden;

dat de uitslag hiervan de 10e October 1951 aan het betreffende personeel werd medegedeeld; dat de door verzoeker aangevoerde bezwaren slechts dienen te worden onderzocht voor zover zij het voorstel van de directieraad van 9 October 1951 betreffen;

Overwegende dat de directieraad de 9e October 1951 een rangschikking heeft opgemaakt «zonder rekening te houden met de vereisten van artikel 9, § 4, van de wet van 28 Juni 1932 en van artikel 6 van het koninklijk besluit van 6 Januari 1933 betreffende het taalevenwicht»; dat in deze rangschikking directeur van bestuur Pirotte het grootste getal stemmen heeft behaald; dat de directieraad vervolgens heeft geoordeeld dat, met het oog op het taalevenwicht, de openstaande plaats aan een ambtenaar van de Nederlandse taalrol moest worden toegekend, en dan ook de candidatuur van inspecteur-generaal Vandenbulcke heeft voorgedragen; dat de leden van het belanghebbende personeel, aan wie het voorstel tot bevordering is medegedeeld, zich niet over de draagwijdte van het voorstel hebben kunnen vergissen; dat het ingeroepen middel niet gegrond is;

D. Middel gesteund op de schending van substantiële vormvereisten, in deze zin dat de bestreden beslissing is genomen op een onvoldoende gemotiveerd advies van de directieraad.

Overwegende dat vaststaat, dat een proces-verbaal van de vergadering van de directieraad van 9 October 1951 aan de minister van Binnenlandse Zaken is gezonden; dat de minister dus kennis heeft kunnen nemen van de beweegredenen van elk der leden van de raad, welke beweegredenen de directieraad hebben aangezet om een voorstel ten gunste van inspecteur-generaal Vandenbulcke te doen; dat het ingeroepen middel feitelijke grond mist;

E. Middel gesteund op de overtreding van artikel 71 van het koninklijk besluit van 2 October 1937 houdende statuut van het Rijkspersoneel.

Overwegende dat volgens artikel 71 van het statuut, de bevordering tot een hogere graad aan de ambtenaren wordt verleend naar de orde van hun onderscheiden waarde en geschiktheid, zoals deze uit het signalement blijken en dat, bij gelijk signalement, de directieraad de rangschikking voor de bevordering tot een hogere graad vaststelt;

Overwegende dat volgens de tweede verzoeker de directieraad deze statuutbepaling verkeerd heeft toe-

gepast door een rangschikking op te maken onder ambtenaren die niet aan het reglement onderworpen waren en een ambtenaar die er wel aan onderworpen was; dat volgens de derde verzoeker de directieraad heeft verzuimd de onderscheidene waarde en bekwaamheid van ieder ambtenaar alsook het belang der bevoegden diensten te vermelden;

Overwegende dat de directieraad door een stemming uit te brengen met het oog op het voorstellen aan de minister van een candidaat tot het ambt van directeur-generaal en door de uitslag van die stemming aan de benoemende overheid mede te delen; binnen de grenzen van zijn bevoegdheid is gebleven; dat het middel, gesteund op de overtreding van artikel 71 van het statuut, niet gegrond is;

F. Middel gesteund op de overtreding van artikel 9, § 4, van de wet van 28 Juni 1932.

Overwegende dat de tweede verzoeker betoogt, dat de tegenpartij, door een ambtenaar van de Franse taalrol tot de graad van directeur-generaal te benoemen, de verplichting voor een passend taalevenwicht te zorgen, niet heeft nageleefd;

Overwegende dat, volgens artikel 9, § 4, van de wet van 28 Juni 1932 betreffende het gebruik der talen in bestuurszaken, «voor de hoofdbesturen van de Staat, een passend evenwicht zal worden in acht genomen bij het vaststellen van het getal der betrekkingen die aan de kandidaten van elke taalgroep worden voorbehouden»;

Overwegende dat de wetgever, door het behoud van een passend evenwicht in het getal der betrekkingen die aan de kandidaten van elke taalgroep worden voorbehouden voor te schrijven, aan de benoemende overheid de macht heeft gelaten tot het beoordelen van de voorwaarden waaronder dit evenwicht moest worden verwezenlijkt; dat de Raad van State in dezen zijn bevoegdheid niet in de plaats van de benoemende overheid heeft te stellen; dat het ingeroepen middel niet in aanmerking kan worden genomen,

Besluit :

Artikel 1. — De verzoeken worden verworpen.

Artikel 2. — De kosten, bepaald op 900 frank, zijn ten laste van verzoekers.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

2e Kamer. — 11 Juni 1954.

Voorzitter : M. Delvaux.

Raadsheren : M.M. Halleman en Anne de Molina.

Procureur-Generaal : M. Verhoeven.

Advocaten : Mrs Nelissen-Grade en J. Vanparys.

Tramwegen. — Prioriteit.

Begaat een fout de weggebruiker die vooraleer de baan te kruisen zich niet vergewist dat er geen tramrijtuig in aantocht is.

Hij begaat een tweede fout met op de spoorstaven te blijven stilstaan; in zulke omstandigheden heeft hij de plicht achterwaarts te rijden wanneer de tram in aantocht is; het verkeer ten huidige dage zou onmogelijk zijn indien de bestuurders van tramrijtuigen telkenmaal dat zij een hindernis op de tramsporen bemerken, zouden verplicht zijn te remmen als wanneer zij normaal kunnen vermoeden dat de hindernis bij hun aankomst niet meer zal bestaan.

Mathy t/ Société des Transports Intercommunaux
Bruxelles.

Gezien in behoorlijke vorm aan het Hof voorgelegd vonnis door de Rechtbank van eerste aanleg, zetelende te Leuven op 7 October 1952, gewezen, de akte van beroep tegen voormeld vonnis alsmede de betekening door Mr Evrard, pleitbezorger van geïntimeerde aan zijn confrater Mr Glibert, voor appellanten aangesteld, dat de Société des Transports Intercommunaux de Bruxelles het geding herneemt dat ingeleid werd tegen Marcel De Vos, Gustave Kestelin, Gaston Ithier en Maurice Rousseau;

Overwegende dat er geen bezwaar tegen de herneming van het geding door voornoemde maatschappij werd geopperd en dat het beroep regelmatig naar de vorm te bekwamer tijd werd ingesteld;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering door appellanten ingesteld ertoe strekt schadevergoeding te bekomen wegens een verkeersongeval dat op 12 November 1950, rond 11 uur, plaats greep tussen het autovoertuig door appellant gestuurd en een tramrijtuig;

Overwegende dat appellant langs de Wezembeekstraat, komende van de Albertlaan in de richting van Tervuren-Dorp; dat vóór hem een andere auto reed derwijze dat hij in tweede positie aan de overweg van de tramlijn kwam aan de aansluiting met de Tervurenlaan; dat de auto welke appellant voorafreed op deze plaats vertraagde en om zeggens stopte, alvorens de Tervurenlaan over te rijden, met het gevolg dat appellant verplicht werd eveneens te stoppen op de tramsporen, waar de botsing met een aankomend tramrijtuig plaats greep;

Overwegende dat appellant een eerste fout heeft begaan met, vooraleer de baan te kruisen, zich niet te hebben vergewist dat er geen tramrijtuig in aantocht was; dat hij een tweede fout heeft begaan met op de tramsporen te blijven stilstaan; dat hij tot plicht had, ziende dat hij niet kon doorrijden, achterwaarts te rijden;

Overwegende dat appellant tevergeefs voorhoudt, dat het boom- en struikgewas en de weersomstandigheden hem niet toelieten de aankomst van de tram te bespeuren, wanneer hij anderzijds beweert dat de wattman zijn auto tijdig heeft gezien om hem toe te laten te remmen en de botsing te vermijden;

dat het voor de hand ligt, dat zo de auto zichtbaar was voor de wattman, de tram eveneens voor appellant zichtbaar was;

Overwegende dat er geen verwijt aan de wattman kan gemaakt worden van niet onmiddellijk geremd te hebben, daar hij moest vermoeden dat appellant zijn recht van prioriteit zou geëerbiedigd hebben; dat het verkeer, ten huidige dage, zou onmogelijk zijn indien de voerders van tramrijtuigen telkenmaal dat zij een hindernis op de tramsporen bemerken zouden verplicht zijn te remmen als wanneer zij normaal kunnen vermoeden dat de hindernis bij hun aankomst niet meer zal bestaan;

Overwegende ten slotte dat de getuige Marino Silvio op de formeelste wijze de verantwoordelijkheid van het gebeurde enkel toeschrijft aan de onvoorzichtigheid van appellant;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende;
Ontvangt het beroep, verklaart het ongegrond;
Bevestigt het bestreden vonnis;
Verwijst appellanten in de kosten van beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 22 December 1953.

Voorzitter : M. Van Hoy.

Raadsheren : M.M. Morel de Westgaver en de Groote.

Advocaat-Generaal : M. Bohijn.

Advocaat : Mr Roelands (Kortrijk).

Familieverlating. — Bloot inroepen door de man van het bij art. 269 B. W. bepaalde (niet betrekken door de vrouw van het haar bij rechterlijke uitspraak aangewezen verblijf) heft zijn strafbaarheid krachtens art. 391 W. v. S. niet op.

Hij die opzettelijk meer dan twee maanden in gebreke is gebleven aan zijn echtgenote de uitkering tot levensonderhoud uit te betalen, tot dewelke hij bij in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak veroordeeld is, blijft strafbaar krachtens art. 391 bis W. v. S., indien hij zich beroept op art. 269 B. W., d.w.z. : op het feit, dat hij van de verplichting tot levensonderhoud ontheven is, omdat zijn vrouw het haar bij rechterlijke beslissing aangewezen verblijf niet heeft betrokken.

De strafrechter is niet bevoegd de beslissingen van de burgerlijke rechter te wijzigen of te niet te doen.

De bij artikel 269 B. W. bepaalde sanctie wegens niet-betrekking door de vrouw van het haar bij rechterlijke uitspraak aangewezen verblijf is niet van gebiedende aard; zij veronderstelt een procedure waarin de man aan de bevoegde rechter, zijnde de burgerlijke rechter, het bewijs levert dat zijn echtgenote zonder wettelijke of tenminste aanvaardbare redenen en enkel uit moedwilligheid of met de bedoeling zich aan zijn toezicht te onttrekken de haar aangewezen verblijfplaats niet betreft.

O. M. t/ Búyck.

Overwegende dat verdachte en het Openbaar Ministerie tijdig en op geldige wijze in hoger beroep gekomen zijn;

Overwegende dat het onderzoek en bij de behandeling der zaak vóór het Hof, het ten laste van verdachte gelegde feit bewezen gebleven is, zoals het door de eerste rechter als bewezen werd aangenomen; dat, in zover dit feit gepleegd werd gedurende de drie aan 16 December 1952 voorafgaande jaren, doch vóór 21 December 1950, de verjaring der strafvordering gestuit werd door het kantschrift van de Procureur des Konings dd. 22 November 1952, waarbij naar aanleiding van de door Vermandele Pharaïde ingediende klacht een onderzoek werd bevolen;

Overwegende dat verdachte toegeeft de uitkering tot onderhoud, waarin hij verwezen werd, eerst bij bevelschrift van de Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk in kortgeding dd. 3 Juli 1947 en later bij arrest der burgerlijke kamer van dit Hof dd. 30 Juni 1948, nooit aan klaagster te hebben gedaan, maar hij de bepaling van artikel 269 van het Burgerlijk Wetboek te zijnen voordele inroept en aanvoert dat de bij artikel 391 bis van het Wetboek van

Strafrecht gestelde straf op hem niet toepasselijk is, omdat hij van de verplichting tot uitkering van onderhoud ontheven is door het feit, dat klaagster de haar bij rechterlijke beslissing dd. 3 Juli 1947 aangewezen verblijfplaats nooit heeft betrokken;

Overwegende dat verdachte's zienswijze niet kan worden aanvaard; dat enerzijds de strafrechter geen bevoegdheid heeft om onder welk voowendsel ook de beslissingen van de burgerlijke rechter te wijzigen of te niet, te doen; dat anderzijds verdachte geenszins heeft doen blijken dat hij de burgerlijke rechter beslist verzocht heeft vast te stellen dat, wat de aangewezen verblijfplaats betreft, de voorwaarden van toekenning van het onderhoudsgeld door klaagster niet werden nageleefd en derhalve in rechte te beslissen dat hij van zijn verplichting tot uitkering van onderhoud ontslagen is;

Overwegende dat de sanctie, voorzien bij artikel 269 van het Burgerlijk Wetboek, in geval van niet betrekking door de echtgenote van de haar aangewezen verblijfplaats geen gebiedend karakter heeft; dat zij een procedure veronderstelt tijdens dewelke de schuldenaar van het onderhoudsgeld kan geroepen zijn aan de bevoegde rechter, zijnde de burgerlijke rechter, het bewijs voor te leggen dat zijn echtgenote zonder wettelijke of ten minste aanvaardbare reden en enkel en alleen uit wederspanningheid tegen de getroffen rechterlijke beslissing of met het doel zich aan zijn toezicht te onttrekken de haar aangewezen verblijfplaats niet betreft; dat verdachte evenwel in de feitelijke toestand, door klaagster geschapen in verband met de haar aangewezen verblijfplaats, berustte en haar nopens het niet betrekken dezer verblijfplaats niet eens voor de bevoegde rechter ter verantwoording riep; dat bij ontstentenis dezer voorwaarde hij de toepasselijkheid van artikel 269 van het Burgerlijk Wetboek niet met vrucht kan inroepen vóór de strafrechter om het niet naleven zijner verplichting tot uitkering van onderhoud te rechtvaardigen;

Overwegende dat verder verdachte het wil doen doorgaan als zou klaagster nooit de haar aangewezen verblijfplaats betrokken hebben om elders te verblijven, waar ze het bezoek van een manspersoon ontving «die de nacht met haar doorbracht en meer bepaaldelijk van de Zaterdag op de Zondag»; dat hij er in de tweede plaats op aandringt dat de strafbundel n° 600/1950 van het Parket te Kortrijk, zijnde de strafbundel aangelegd op zijn klacht tegen klaagster wegens overspel, bij de huidige strafbundel zou worden gevoegd;

Overwegende dat uit het onderzoek van deze bundel, welke door het Parket-generaal aan het Hof werd medegedeeld, gebleken is dat de vaststelling van overspel, waartoe de politiecommissaris de Zondag 26 Februari 1950 te zes uur 's morgens overging, geen uitslag hoegenaamd opleverde en de strafvervolgning ten laste van verdachte's echtgenote, bij ontstentenis van enig bezwaar op een bevel van buiten vervolgstelling uitliep; dat overigens, zo zelfs de echtheid van de ten laste van klaagster bezwarende beweringen van klager bewezen waren — quod non — deze beweringen ten aanzien der huidige strafvervolgning van elk belang ontbloomt zijn en er voor het Hof derhalve geen aanleiding is om te bevelen dat de bedoelde strafbundel bij die der huidige strafvervolgning gevoegd blijve;

Overwegende dat de door de eerste rechter op verdachte toegepaste straf aan het Hof rechtmatig voorkomt en dient te worden gehandhaafd; dat het Hof nochtans van oordeel is dat, wat de aan verdachte opgelegde hoofdgevangenisstraf betreft, de gunst der

voorwaardelijkheid gedurende een termijn van drie jaar aan verdachte mag worden toegekend, daar deze de voorwaarden vervult om van die gunst te genieten;

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 18 November 1953.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Axters en Verougstraete.

Advocaat-Generaal : M. Pedro Delahaye.

Advocaten : Mrs P. Pollet en R. De Schrijver.

Hoger beroep. — Tegenberoep na berusting doch vóór het oorspronkelijk hoger beroep. — Ontvankelijkheid. — Tegenberoep ook toelaatbaar tegen niet bestreden gedeelten van het vonnis in eerste aanleg.

De gedaagde in hoger beroep, van wie de eiser in beroep beweert, dat hij in het bestreden vonnis berust heeft, is in ieder geval tot het instellen van tegenberoep gerechtigd, indien de berusting aan het oorspronkelijk hoger beroep is voorafgegaan.

De gedaagde in hoger beroep heeft het recht tegenberoep in te stellen tegen alle delen van het vonnis, zelfs tegen die, welke niet door het oorspronkelijk hoger beroep bestreden worden.

De Boyer t/ Van Bellinghen.

Overwegende dat voor de eerste rechter geïntimeerde betaling gevorderd heeft van 134.187,10 fr. commissieloon en 72.000 fr. schadevergoeding wegens onrechtmatige contractbreuk; dat de vordering van 72.000 fr. afgewezen werd en voor het overige een deskundige aangesteld om de schuld wegens commissieloon na te gaan;

Overwegende dat appellante uitdrukkelijk haar hoger beroep beperkt heeft tot deze aanstelling van een deskundige, maar dat geïntimeerde incidenteel hoger beroep instelt tegen de afwijzing van de vordering tot schadevergoeding terwijl appellante de ontvankelijkheid van dit incidenteel beroep betwist wegens berusting van geïntimeerde in het bestreden vonnis en ontstentenis van oorspronkelijk hoger beroep.

Overwegende dat appellante het bewijs van deze berusting ziet in de briefwisseling van de raadsman van geïntimeerde, tot haar raadsman en tot de deskundige gericht, luidende dat geïntimeerde zich bij het vonnis zal neerleggen en waarbij wordt gevraagd of de tegenpartij het ook zou doen en aan de deskundige bericht wordt gegeven van zijn opdracht met verzoek te laten weten of hij deze taak aanvaardt;

Overwegende dat het hoger beroep dagtekent van 6 Maart 1952 en de bewuste briefwisseling van 13 Februari 1952, dat zelfs, indien men met zekerheid uit deze briefwisseling de berusting van geïntimeerde kon afleiden, deze toch gerechtigd zou zijn incidenteel hoger beroep in te stellen, daar zijne berusting het oorspronkelijk hoger beroep voorafgegaan was (Art. 443 al. 4 W.B.R., Brussel, 13 Januari 1858, Pas. 1858, II, 330; Luik, 20 Juli 1866, Pas. 1866, II, 351— Luik, 13 Dec. 1876, B. J. 1877, 35; Luik, 13 Nov. 1878, Pas. 1879, II, 48; Gent, 28 Juni 1879, Pas. 1879, II, 340; Luik, 20 Juli 1898, Pas. 1899, II, 32; Brussel, 18 Maart 1904, J. T. 1905, 149; Luik, 28 Juli 1906, Pas. 1907, II, 140; Luik, 23 Oktober 1947, Pas. 1947, II, 66); maar dat in casu geïntimeerde uitdrukkelijk zijne be-

rusting in het vonnis afhankelijk gesteld heeft van een wederkerige berusting van appellant;

Overwegende dat geïntimeerde gerechtigd is incidenteel hoger beroep tegen alle delen van het vonnis in te stellen, zelfs wanneer zij niet door het oorspronkelijk hoger beroep bestreden worden (Brussel, 13 Juli 1841, Pas. 1841, II, 373; Brussel, 4 Aug. 1855, Pas. 1856, II, 31; Luik, 31 Mei 1902, Pas. 1903, II, 23; Gent, 9 Mei 1906, Pas. 1908, II, 110; Gent, 24 Juli 1907, J. C. F. 378; Brussel, 1 Juli 1925, Pas. 1925, II, 129; Luik, 28 Februari 1944, Pas. 1944, II, 27);

(..... Zonder belang)

Om die redenen :

Het Hof,
Verklaart het oorspronkelijk en het incidenteel hoger beroep ontvankelijk, doch niet gegrond.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

22 Februari 1954.

Voorzitter : M. Croonen.

Rechters : M.M. Van de Weyer en J. Kiekens.

Adocaten : Mrs Rodenbach en Diedens.

Rechterlijke bevoegdheid. — Recht van overgang. — Volstreckte bevoegdheid.

Zowel uit de bewoordingen van art. 3/4° van de Wet op de Bevoegdheid, zoals deze gewijzigd is bij het K. B. n° 63 van 13 Januari 1935, als uit de wordingsgeschiedenis van dit K. B. blijkt, dat onder de bevoegdheid van de Vrederechter vallen niet alleen de geschillen over een erfdiensbaarheid van overgang, maar ook die over een persoonlijk recht van overgang of een zodanig recht krachtens mede-eigendom (ter zake van buurwegen).

Gegrondheid van het door verweerder aangevoerde middel van volstreckte onbevoegdheid.

Christiaens t/ De Preter en cs.

Aangezien eiser bij geregistreerd exploit van deurwaarder Joseph Tas te Mechelen d.d. derde December negentienhonderd twee en vijftig de verweerders heeft doen dagvaarden ten einde voor recht te horen zeggen, dat zij als mede-eigenaars in het onverdeelde erf, gelegen te Mechelen aan de Korte Schipstraat nummer 8, geen recht van in- en uitgang bezitten op de aldaar gelegen doorgang, toebehorende aan eiser; in elk geval te horen zeggen voor recht dat de last, veroorzaakt door het gemeenschappelijk gebruik, dat verweerders maken van de doorgang, verzwaaard is in verhouding met de toestand van vóór de vereniging van de eigendommen in hun handen; dat deze last zich in ieder geval niet uitstrekt tot de dienst van het perceel Korte Schipstraat nummer 8 en anderzijds ten behoeve van het perceel Korte Schipstraat nummer 6 geen recht van in- of uitgang meer bestaat; verder voor recht te horen zeggen dat eiser zal gerechtigd zijn deze doorgang aan de verweerders te ontzeggen en namelijk de deur, die toegang verleent van de eigendom van verweerders op gezegde gang, te doen dichtmaken op kosten van verweerders en dit binnen de acht dagen na de betekening van het te wijzen vonnis, de kosten daarvan invorderbaar te verklaren op enkel vertoon van de facturen en tegen de verweerders hoofdelijk;

Aangezien de eiser aanvoert dat de verweerders mede-eigenaars zijn in het onverdeelde van een huis met aanhorigheden en grond, staande en gelegen te Mechelen «inter-muros» aan de Korte Schipstraat nummer 8, kadastraal bekend sectie D nummer 254/L, vroeger 254/e en en 254/f;

Dat hij anderzijds eigenaar is van een aanpalend winkelhuis, staande en gelegen Bruul nummer 64, vroeger 66, met een doorgang naar de Korte Schipstraat, dat hem in volle eigendom toebehoort;

Dat de verweerders op bedoelde doorgang ten onrechte aanspraak maken, hetzij krachtens recht van erfdiensbaarheid, hetzij krachtens persoonlijk recht, hetzij als mede-eigenaars;

Aangezien eiser vordert dat aan verweerders dit recht zal worden onttrokken;

Aangezien de aldus geformuleerde eis een vordering is tot ontkenning van het recht van overgang;

Aangezien de verweerders ten aanzien van deze eis terecht de volstreckte onbevoegdheid van de Rechtbank opwerpen;

Dat inderdaad naar luid van artikel 3, 4° van de Wet op de Bevoegdheid, zoals deze gewijzigd werd bij Koninklijk Besluit nummer 63 van 13 Januari 1935, de Vrederechter alleen bevoegd is kennis te nemen zonder hoger beroep, indien de vordering niet meer dan twee duizend frank belooft, en behoudens hoger beroep, tot welk bedrag de vordering zich moge uitstrekken van de geschillen omtrent de rechten van overgang, zowel wanneer deze voortspruiten uit de wet als wanneer zij het gevolg zijn van een handeling van de mens;

Dat verder ook blijkt uit de wordingsgeschiedenis van het Koninklijk Besluit n° 63 van 13 Januari 1935 en namelijk uit het verslag van de Heer Van Dievoet namens de Commissie van Justitie en de Burgerlijke en Strafrechtelijke wetgeving (zie het verslag aan de Koning, dat aan het Koninklijk Besluit van 13 Januari 1935 voorafgaat en de Parlementaire Bescheiden n° 239, zittingsjaar 1933-1934. Kamer van Volksvertegenwoordigers), dat niet alleen de erfdiensbaarheid van overgang onder de bijzondere bevoegdheid van de Vrederechter werd gebracht, maar ook de geschillen omtrent een persoonlijk recht van overgang en een zodanig recht krachtens mede-eigendom ter zake van buurwegen;

Dat hieruit volgt dat het door de verweerders aangevoerde middel van onbevoegdheid gegrond is;

Aangezien de bepalingen van de artikelen 2, 34, 36, 37, 40 en 4 L der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken werden nageleefd;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart zich onbevoegd ratione materiae;

Veroordeelt eiser tot de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 18 Maart 1954.

Voorzitter : M. Huyghebaert.

Openbaar Ministerie : M. Paternostre.

Advocaten : Mrs M. Van den Heuvel en E. Boonen.

Huwelijk. — Meerderjarig kind van minder dan 25 jaar. — Verzet van ouders. — Vereisten voor uitstel van het voorgenomen huwelijk.

Aan meerderjarige kinderen moet in de regel de vrijheid gelaten worden om te huwen met de door hen uitverkoren persoon; de ouders en de rechter mogen slechts om gewichtige redenen en in het onbetwifelbare belang van het kind een voorgenomen huwelijk uitstellen totdat het kind de leeftijd van 25 jaar zal hebben bereikt.

Balluwé t/ Balluwé.

Gezien de stukken van het geding, o.m. de geboekte inleidende dagvaarding aan verweerders betekend door deurwaarder H. Verhulst, te Antwerpen, dd. 1 Maart 1954, hieraan gehecht, strekkende tot het horen veroordelen van verweerders van het door hen voorgenomen huwelijk uit te stellen;

Gelet op het exploit van deurwaarder H. Verhulst voornoemd van 20 Februari 1954, betekend aan aanleggers ten verzoeken van hun zoon, eerste verweerder, en hen aanmanend te verklaren of zij toestemmen in het huwelijk van verweerders;

Gelet op het afschrift van de akte van eerbied van 1 Maart 1954, opgesteld door de Ambtenaar van de Burgerlijke Stand te Antwerpen en betekend aan beide aanleggers door de heer Frans Claesens op 6 Maart 1954;

Gelet op artikel 152 Burgerlijk Wetboek, gewijzigd door de wet van 30 April 1896 en door de wet van 14 Juli 1953;

Gehoord al de partijen in persoon in raadkamer in hun uitleggingen;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn advies in Raadkamer;

Overwegende dat beide verweerders meerderjarig zijn, maar de volle leeftijd van vijf en twintig jaar niet hebben bereikt;

Overwegende dat tweede verweerder een kind heeft van een ander man, kind dat nu 17 maanden oud is en dat erkend werd door de moeder en niet door de vader;

Dat eerste verweerder Balluwé Werner verklaart voornemens te zijn dit kind te wettigen;

Overwegende dat tweede verweerder nu zwanger is van een tweede kind en beide verweerders verklaren dat Balluwé Werner de vader is van dit verwachte kind en beide aanleggers, uitdrukkelijk daaromtrent gevraagd, deze verklaring niet in twijfel getrokken hebben;

Overwegende dat aanleggers, buiten de geboorte van het eerste kind en de huidige zwangerschap van tweede verweerder, geen enkel bepaald feit van wan-gedrag ten laste van tweede verweerder kunnen aanhalen; dat uit de uitlegging van partijen blijkt, dat verweerder bij haar moeder inwoont en geen verdacht beroep, bezigheden of omgang heeft;

Overwegende dat aanleggers tweede verweerder kennen van in Mei 1953; dat zij met haar kind bij hen aan huis kwam; dat er wel moeilijkheden geweest zijn in September, maar aanleggers toch accoord waren met het voorgenomen huwelijk; en zelfs in begin

Februari nog een huwelijksgegeschenk voor hun zoon in ontvangst hebben genomen van een oom te Sint-Niklaas en dit naar Antwerpen gebracht hebben;

Overwegende dat volgens de verklaring van partijen aanleggers eerst hun toestemming geweigerd hebben, toen eerste verweerder begin Februari geweigerd heeft het huwelijk zes weken uit te stellen en sedert 13 Februari in het ouderlijk huis niet meer gekomen is;

Overwegende dat in de regel de vrijheid moet gelaten worden aan meerderjarige kinderen om te huwen met de door hen uitverkoren persoon; dat de ouders en de rechtbanken een voorgenomen huwelijk slechts mogen uitstellen totdat de kinderen de leeftijd van 25 jaar zullen hebben bereikt, om zwaarwichtige redenen en wanneer dit ongetwijfeld in het belang van het kind zal zijn;

Overwegende dat er ter zake een zwaarwichtige reden is om in het huwelijk toe te stemmen, namelijk de nakende geboorte van het kind van verweerders; dat het anderzijds niet uitgemaakt is dat het huwelijk van verweerders «gedoemd is schipbreuk te lijden», zoals aanleggers beweren; dat eerste verweerder de middelen heeft om een gezin te onderhouden, dat hij eergevoel en plichtsbef besit; dat tweede verweerder geen slechte moeder schijnt te zijn;

Overwegende dat er in deze omstandigheden geen aanleiding bestaat tot uitstel van het voorgenomen huwelijk;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gehoord de heer Paternostre, substituut-procureur des Konings, in zijn eensluidend advies in Raadkamer; Rechtdoende op tegenspraak en uitspraak doende in openbare zitting;

Verklaart het verzet van aanleggers ontvankelijk, doch ongegrond, daar er geen gegronde redenen bestaan om het huwelijk van verweerders uit te stellen;

Wijst aanleggers af en verwijst ze tot de kosten des geding.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

1e Kamer. — 26 December 1953.

Voorzitter : M. Van Daele

Referendaris : M. Vandekerckhove

Advocaten : Mrs. Van Tyghem en Staessens.

Vennootschap. — P.V.B.A. — Kapitaalsverhoging niet bij openbare akte. — Nietigheid.

Voor de verhoging van het maatschappelijke kapitaal ener P.V.B.A. moet voldaan worden aan de formaliteiten en voorwaarden, die zijn voorgeschreven voor de oprichting van de vennootschap. (art. 122 Wetten op de Vennootschappen). Een P.V.B.A. moet op straffe van nietigheid worden opgericht bij openbare akte (art. 4, lid 2, Wetten op de Vennootschappen).

P.V.B.A. Almeubel t/ D'Haene.

Gezien de daging van 1 Augustus 1953, waarbij eiseres van verweerder de betaling vordert van 250.000 fr. met 5,5 % rente vanaf 15 Februari 1953, de gerechtelijke rente en alle de kosten van het geding, op grond van onderschrijving van een kapitaalsverhoging;

Gehoord beide partijen in haar middelen en besluiten, uiteengezet in het Nederlands;

Overwegende dat eiseres haar vordering doet steunen op een verslag van een buitengewone algemene vergadering van eisers d.d. 15 December 1952, waar besloten werd het vennootschappelijk kapitaal van 400.000 fr. op 1.400.000 fr. te verhogen, waarin verder voor 250.000 fr. onderschreef, 40 % onmiddellijk betaalbaar en 60 % binnen de 60 dagen;

Overwegende dat de P.V.B.A. op straffe van nietigheid moet opgericht worden bij openbare akte (art. 4, 2e lid der wetten op de venn.); dat alle conventionele wijziging der akten van vennootschap op straffe van nietigheid moet geschieden in de vorm, voor de akte van oprichting vereist (art. 12);

dat de formaliteiten en voorwaarden, voorgeschreven voor de oprichting van de P.V.B.A. eveneens vereist worden voor elke verhoging van kapitaal (art. 122);

Overwegende dat eiseres deze openbare akte niet voorlegt, de kapitaalsverhoging dienvolgens nietig is en geen gevolgen kan hebben;

Wedereis :

Overwegende dat, waar de hoofdeis onontvankelijk is, de wedereis het eveneens is;

Om deze redenen,

De rechtbank, alle andere besluiten afwijzend, verklaart hoofd- en wedereis onontvankelijk;

Veroordeelt eiseres in de kosten;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-
tegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

2e Kamer. — 16 Februari 1954.

Voorzitter : M. de Schaepdrijver.

Rechters : M.M. Schuermans en Mertens.

Referendaris : M. Van den Bergh.

Advocaten : Mrs Grysolle en De Brouwer.

Sociale wetgeving. — Faillissement van nalatige werkgever. — Rechten van werknemer.

De hoedanigheid van werknemer geeft recht op de voordelen van de sociale wetgeving, ongeacht of de werkgever al dan niet de hem door de wet opgelegde verplichtingen is nagekomen.

De werknemer heeft tegenover de curator in het faillissement van de werkgever enkel aanspraak op de bevestiging van zijn hoedanigheid van werknemer; het bewijs daarvan wordt geleverd door de aangiften, welke de gefailleerde heeft gedaan, en, bij diens in gebreke gebleven zijn, de curator moet doen bij de R.M.Z. en bij de Compensatiekas voor Gezinsvergoedingen. Het bewijs om in aanmerking te komen voor de ziektevergoeding, voorgeschreven bij art. 5 van het Besluit van de Regent van 21 Maart 1945, wordt aan de werknemer verstrekt door afgifte van de ziektebons door de gefailleerde werkgever of bij gebreke vanden door de curator.

Doordat de wetgever in art. 67 der wet van 15 December 1937 aan de rechter de verplichting heeft opgelegd de werkgever, die verzuimd heeft de bij de wet voorgeschreven afhoudingen over te maken, te veroordelen tot algeheel herstel van het door de werknemer geleden nadeel, zulks zonder burgerlijke partijstelling, heeft de wetgever zijn wil te

kennen gegeven dat dit herstel in alle geval moet worden toegekend, zelfs indien de werknemer daartoe geen vordering heeft ingesteld.

Gelet op de faillissementsstoestand wordt het uit het verzuim van de werkgever voortgesproten nadeel hersteld door de ambtshalve erkenning van de verzekeringsinstelling in het faillissement als bevoorrechte schuldeiseres.

Meerschaut t/ Faillissement Pessemier.

Overwegende dat de eiseres te laat aangifte heeft gedaan van een bevoorrechte schuldvordering van 2.442 fr., onderverdeeld als volgt : 1°) 1.286 fr. niet betaald loon over de periode van 26 Augustus tot 18 October 1952; 2°) 930 fr. gezinsvergoeding en toelage voor de moeder aan de haard; 3°) 176 fr. niet afgeleverde bijdragebons voor ziekte en invaliditeit; 4°) 40 fr. hoofdens pensioen zegels;

Dat de eiseres de 18 Juni 1953 heeft gedagvaard om hare schuldvordering in het faillissement te doen erkennen;

Wat het niet betaald loon betreft :

Overwegende dat de curator aan de hand van het personeelsregister van de failliet beweert dat de eiseres de 20 September 1952 de dienst van de failliet verlaten heeft;

Maar overwegende dat het personeelsregister zeer slordig gehouden werd en geen bewijskracht heeft; dat, gelet op die omstandigheid, de onder eed bevestigde aangifte van de eiseres als bewijs van dit deel harer schuldvordering, groot 1.286,— fr., volstaat;

Overwegende dat dit deel harer schuldvordering op grond van art. 19, 4° der hypotheekwet bevoorrecht is;

Wat de gezinsvergoeding, de toelage van de moeder aan de haard en de ziekenbons betreft :

Overwegende dat het de hoedanigheid van werknemer is, die recht geeft op de voordelen van de sociale wetgeving, ongeacht of de werkgever zijn verplichtingen, hem door deze wetgeving opgelegd, heeft uitgevoerd of niet;

Overwegende dat de eiseres tegenover de curator enkel kan aanspraak maken op het bewijs harer hoedanigheid van werknemer; dat dit bewijs geleverd wordt door de aangifte, welke de failliet heeft gedaan, en, zoniet, welke de curator moet doen bij de R.M.Z. en bij de Compensatiekas voor gezinsvergoedingen; dat het bewijs om in aanmerking te komen voor de ziektevergoeding, voorgeschreven door artikel 5 van het Regentsbesluit van 21 Maart 1945, haar verstrekt wordt door de aflevering, gedaan door de failliet, en zoniet, te doen door de curator, van de ziekenbons;

Overwegende dat alleen de R.M.Z. een aangifte kan doen wegens de eventueel achtergebleven stortingen van de failliet;

Overwegende dat de zaak naar een latere zitting dient verwezen te worden om gelegenheid te geven tot het in orde brengen van die aangelegenheid;

Wat de pensioenkaarten betreft :

Overwegende dat de artikelen 3 en 63 der wet van 15 December 1937 het bedrag der bijdragen zowel van de werknemer als van de werkgever bepalen; dat artikel 7 derzelfde wet de inhouding aan de bron en de storting van de persoonlijke bijdrage van de werknemer samen met die van de werkgever, aan het verzekeringsorganisme regelt;

Overwegende dat artikel 67 derzelfde wet bepaalt dat met een geldboete van 1 tot 25 frank gestraft

wordt: de werkgever of zijn aangestelde, die de bij de artikelen 3, 7 en 63 voorgeschreven afhoudingen niet heeft gedaan; de werkgever of zijn aangestelde die, hoewel de afhoudingen werden gedaan, heeft verwaarloosd ze, samen met zijn bijdragen, binnen de reglementaire termijn en onder de reglementaire voorwaarden, aan de verzekeringsinstelling over te maken; dat luidens dit artikel 67 in beide gevallen de werkgever daarenboven veroordeeld wordt tot het storten der achterstallige persoonlijke en werkgeversbijdragen, zonder dat hij ten laste van de loontrekende het bedrag mag terugvorderen van de afhoudingen die hij verwaarloosd heeft te doen alsook tot het herstellen van elke schade voortvloeiend uit het verzuim van of de vertraging in het overmaken der storting; dat voormeld artikel daarenboven bepaalt dat bij het vonnis de termijn wordt bepaald binnen dewelke de werkgever bedoelde verplichting dient na te komen;

Overwegende dat het Hof van Verbreking oordeelt dat de wetgever, door in artikel 67 aan de strafrechter de verplichting op te leggen de werkgever, die in gebreke is de door de wet voorgeschreven afhoudingen over te maken, te veroordelen tot de gehele herstelling van het door de dagloner geleden nadeel, zulks zonder burgerlijke partijstelling, zijn wil heeft laten kennen, dat die herstelling in alle geval zal worden toegekend; dat het Hof van Verbreking oordeelt dat die wil zowel de burgerlijke als de strafrechter bindt en dat, door te beslissen dat aan de werknemers vergoeding toegekend wordt wegens het nadeel, dat hun veroorzaakt werd door het verwijl in de overmaking van stortingen, waartoe de werkgevers gehouden zijn, zelfs wanneer de werknemers dienaangaande geen eis hadden gesteld, de rechter zich slechts gedraagt naar de gebiedende wil van de wetgever (Verbr. 25.9.1947; Arresten van het Hof van Verbreking, Nederlandse teksten, 1947, 290);

Overwegende dat de rechtbank bijgevolg dient te waken, dat het gehele door de werknemer geleden nadeel worde hersteld; dat dit nadeel kan voortvloeien uit het verzuim van en uit de vertraging in het overmaken der storting;

Overwegende dat, gelet op de faillissementstoestand, het nadeel spruitend uit het verzuim zal hersteld zijn door ambtshalve de erkenning van de verzekeringsinstelling als bevoorrechte schuldeiseres te bevelen; dat de faillissementswet niet toelaat een termijn te bepalen binnen dewelke de betaling aan de verzekeringsinstelling dient te geschieden, daar die betaling slechts mag geschieden wanneer vaststaat dat het voorrecht, toegekend door het art. 9 der wet van 15 December 1937, in nuttige rang komt; dat artikel 547 Fw. bepaalt wanneer en onder welke voorwaarden de betaling moet gedaan worden; dat op grond der wet van 15 December 1937 de betaling moet geschieden door het plakken van zegels op de pensioenkaart;

Overwegende dat, gelet op de betwisting van de curator, het nadeel spruitend uit het verzuim niet effen is; dat aan de partijen gelegenheid dient gegeven te worden om hierover te pleiten;

Dat het nadeel, spruitend uit de vertraging, later zal dienen bepaald te worden, wanneer de duur der vertraging zal bekend zijn;

Overwegende dat op grond van artikel 508 Fw. de eiseres de kosten moet dragen, daar deze een gevolg zijn van het te laat doen harer aangifte;

Overwegende dat voor het opstellen van het exploit en de andere akten van rechtspleging de artikelen 2, 10, 34, 36 en 37 der wet van 15 Juni 1935 werden toegepast;

Om die redenen,

De Rechtbank, gehoord het verslag van de rechter-commissaris vóór de debatten op de zitting van 3 September 1953 uitgebracht, beslist dat Margriet Meerschaut als schuldeiseres, bevoorrecht op grond van het artikel 19, 4° der hypotheekwet in het faillissement zal erkend worden voor het bedrag van duizend twee honderd zes en tachtig frank; verwijst de verdere behandeling der zaak naar de zitting van 9 Maart aanstaande; verwijst de eiseres in de kosten.

NOOT: Het cassatiearrest d.d. 25 September 1947 verscheen ook in Pas. 1947, I, 380 en Rev. crit. jus. I. 1948, 209.

VREDEGERECHT TE WAARSCHOOT

23 Januari 1953.

Rechter: M. Lagae.

Advocaten: Mrs J. Nuytinck en Van den Broele.

Dagvaarding. — Beweerde onduidelijkheid der dagvaarding. — Met deze bewering strijdig verweer van gedaagde.

De vraag of een exploit van dagvaarding al dan niet voldoende duidelijk is, is een feitelijke en staat derhalve ter soevereine beoordeling van de rechter.

In het onderhavige geval blijkt voldoende duidelijk uit de dagvaarding, dat de vordering steunt op de artikelen 1728/1° en 1729 B. W.

Uit het door gedaagde gevoerde verweer blijkt trouwens dat hij onmogelijk ernstig kan beweren, dat hij het voorwerp der vordering uit de dagvaarding niet kent.

V.Z.W.D. De Volksmacht t/ Kuypers.

Overwegende dat verweerder de nietigheid opwerpt van het exploit van rechtsingang onder voorwendsel, dat het voorwerp der vordering er niet duidelijk in beschreven wordt;

Overwegende dat de al dan niet voldoende duidelijkheid van een dagvaardingsexploot een feitelijke kwestie is, die aan de soevereine beoordeling van de rechter wordt overgelaten;

Overwegende dat «in casu» het voorwerp van de vordering voldoende duidelijk is uiteengezet, waar het dagvaardingsexploot vermeldt dat het vertonen van filmen, waarvan de aard onverenigbaar is met de bestemming van het verhuurde goed, die afgekeurd werden door het Middenbestuur van de Katholieke Filmactie, rond dewelke een ongezonde publiciteit door verweerder werd gemaakt en die de opvattingen der leden van eiseres krenken, een zware inbreuk uitmaakt op de contractuele verhoudingen en een volledige miskenning is van de bestemming van het verhuurde goed, die de verbreking der huurovereenkomst als sanctie moet hebben;

Overwegende dat de vordering derhalve klaarblijkend steunt op de bepalingen van art. 1728, 1° en 1729 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat verweerder trouwens ten gronde een doeltreffend verweer voert en hij dus onmogelijk ernstig kan beweren dat hij wegens onduidelijkheid het voorwerp der vordering niet kent;

dat deze exceptie «obscuri libelli» derhalve niet in aanmerking kan genomen worden.

BALIELEVEN

JAARLIJKS CONGRES VAN HET VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN OP 26 EN 27 JUNI

Een jaar geleden bracht de heer Stafhouder Calozet in naam der Balies van Arlon, Marche en Neufchâteau aan het Verbond der Belgische Advocaten, dat te Kortrijk zijn algemene jaarlijkse vergadering hield, de uitnodiging over der Balies van Luxemburg om in 1954 de jaarlijkse vergadering te houden in de Ardennen. Hij kondigde een warm onthaal aan en weelderige alsook aangename recepties.

De werkelijkheid heeft de meest optimistische verwachtingen overtroffen en het behoort in de aller-eerste plaats dat wij onze oprechte dank zouden uitspreken aan de inrichters van deze prachtige dagen, die in het teken stonden van de meest hartelijke confraterniteit.

Volgens een gelukkige traditie ving het congres aan met het neerleggen van een bloemstuk aan het monument, dat in het Gerechtshof te Arlon werd opgericht ter nagedachtenis aan de confraters, die stierven voor het Vaderland. Aan dit huldebetoon sloten zich aan de afgevaardigden van de vreemde Balies: Mr Lescudier, voorzitter van het Nationaal Verbond der Advocaten van Frankrijk en van de Franse Unie; Mr Poudenx, die de heer Stafhouder van Parijs vertegenwoordigde; Mr Uras, afgevaardigde van het Nationaal Verbond der Italiaanse Advocaten; Mr Baseggio, afgevaardigde van de Balie van Milaan; de heer Stafhouder Schaus, van Luxemburg; Mr Heim, vertegenwoordiger der Balies van de Saar; Mr Michiels van Kessenich, Mr Adriaanse, vertegenwoordigers der Nederlandse Orde van Advocaten, en Mr De Voort, van Tilburg.

De vergadering had plaats in de zaal van het Hof van Assisen, waarvan een der muren versierd was geworden met het prachtig portret van Zijne Majesteit de Koning, welwillend ter beschikking gesteld door kolonel Parmentier, militair commandant van de Provincie Luxemburg. Verder was de zaal gesmukt met de blazoenen der Luxemburgse steden en met een schild waarop de spreuk van het Verbond: « Omnia Fraterne ».

De heer Stafhouder Calozet, omringd door Mr Gribomont, deken der Balie van Neufchâteau, en Mr Bourguignon, deken der Balie van Marche, alsook door de leden van de Raad der Orde te Arlon, sprak het genoegen, de dankbaarheid en de fierheid uit welke de Luxemburgse Balies gevoelden bij de gelegenheid het Verbond te kunnen ontvangen en hij bracht hulde aan zijn actieve voorzitter en aan het bureel voor de diensten welke zij bewezen aan de Belgische Balies.

De heer Stafhouder Boelens nam daarn het voorzitterschap van de vergadering over. Naast hem zetelden Mrs Gobbe, Ancot en Reumot, onder-voorzitters; Mr Emmanuel Thiebault, secretaris-generaal; Mr Landrien, algemeen schatbewaarder; Mrs Diercxsens en Janne, secretarissen; Mr Marie Rose Hennebicq, bijgevoegd schatbewaarder; Mr Ugeux, bijgevoegde secretaris.

De voorzitter begroet de voorzitter der Rechtbank van Arlon en de heer Procureur des Konings en dankt de afgevaardigden van de Balies der beviende landen die de vergadering met hun tegenwoordigheid vereren en die door deze tegenwoordigheid hun sympathie betuigen voor de Belgische Balie.

In zijn toespraak brengt voorzitter Boelens de grote vraagstukken in herinnering, die de belangstel-

ling van het Verbond gaande maken. Hij verheugt zich in het tot stand komen van de Voorzorgskas en geeft kennis van het ontwerp om een koloniale sectie van het Verbond in Belgisch Congo op te richten. Hij richt een warme oproep tot al de confraters om hen aan te zetten tot medewerking aan het verwezenlijken der doelstellingen van het Verbond ten einde des te zekerder de grote vraagstukken der verdediging van onze beroepsbelangen te kunnen oplossen.

De vergadering besluit tot een volgende samenkomst het onderzoek uit te stellen van de wens, die aan de regering zou voorgelegd worden, om de Balies te ontslagen van de betaling der bijdragen voorzien door de wet op het pensioen der zelfstandige arbeiders.

De verslagen van Mrs Emmanuel Thiebault en Felix Landrien worden goedgekeurd en de vergadering verkiest tot onder-voorzitters Mrs Calozet en Derijcke, in vervanging van Mrs Botson en Gobbe, die niet herkiesbaar waren. De mandaten van Mrs Ugeux en Cornelis, bijgevoegde secretarissen, worden vernieuwd.

De jaarlijkse bijdrage wordt gebracht van 100 frank op 150 frank (van 50 frank op 75 frank voor de stagiaires).

De vergadering wordt besloten met een oproep van de heer Stafhouder Thevenet, om al de confraters aan te zetten deel te nemen aan het XVe Congres van de Internationale Unie der Advocaten, dat te Brussel zal gehouden worden van 8 tot 13 September aanstaande.

De congressisten begeven zich alsdan naar het stadhuis van Arlon, waar ze ontvangen worden door de gemeentelijke overheden, die hen vergastten op een heerlijke « Mai-Tranck ».

De heer Lilar, Minister van Justitie, en de heer Vermeylen, Minister van Binnenlandse Zaken, worden op het einde van de vergadering begroet en worden door de heren Stafhouders Calozet en Boelens geleid naar het Provinciaal Bestuur, waar de heer Gouverneur der provincie en Mevrouw Octave Lohest, geholpen door Mejuffer Lohest, aan het Verbond een prachtige thé aanbieden in de rijk gedecoreerde salons.

* * *

En toen begon de tocht doorheen de mooie streek der Ardennen, waarvan zoveel poëzie uitstraalt in zijn diepe valleien en zijn sombere wouden en die de ziel verheft door haar verre horizonten, die zich openbaren bij de wendingen der wegen.

Vóór de aankomst te Bouillon werd nog een bezoek gebracht aan het park van het kasteel der Amerois. Te Bouillon werd in het Hôtel de la Poste een schitterend banket opgediend, waarvan het menu de moeilijkste fijnproevers kon voldoen. Noodzakelijkerwijze brak het uur aan van de traditionele tafelspeeches, die niet in het minst de gezellige atmosfeer konden storen en bij dewelke de palm zeker diende uitgereikt te worden aan de heer Minister Lilar, die er in slaagde zich te doen aanhoren door de vele jonge en zeer luidruchtige tafelenoten.

Na het banket werd er geklommen naar het Hôtel du Tyrol, van waaruit de congressisten de mooie verlichting konden in ogenschouw nemen van het oud kasteel van Bouillon, met zijn heerlijke middeleeuwse architectuur. Tot zeer laat in de nacht werd er gedanst op de tonen van de heftige jazzband. Mr Gribomont

mont leidde het bal en zowel aan de ouderen als aan de jongeren viel het zeer moeilijk de sympathieke Tyrolse herbergzaal, genesteld in de naakte rots? wand, te verlaten.

* * *

's Anderendaags 's morgens zette de lange kolom autowagens zich in beweging met bestemming naar St-Hubert doorheen de meest lachende landschappen.

Na het bezoek van de basiliek namen de congressisten deel aan de Mis in het koor, terwijl de orgels onder de bekwame hand van Mr Devaux wondermooie muziek lieten horen van Bach, Edgar Tinel en Cesar Franck.

De leden van het Verbond werden uitgenodigd het gulden boek te ondertekenen en ontvingen elk een artistieke reproductie van het bekende schilderij dat de verschijning voorstelt aan de Heilige Hubertus van het hert dat het kruisbeeld tussen zijn horens droeg. Dit delicaat geschenk werd aangeboden door het gemeentebestuur van St-Hubert, dat tevens aan de congressisten, na de Mis, een concert aanbood van jachthorens.

Het diner te Laroche overtrof nog, wat hartelijkheid en vreugdevolle stemming betrof, de manifestaties van deze twee prachtige dagen en de heer Gouverneur der provincie, die aan het banket aanzat, wist de gepaste woorden te vinden om zijn gewezen confraters toe te spreken.

Langs de wendingen van de Ourthe begaf zich de autokolom dan naar Bastogne.

De gevoelens van vreugde en opgewektheid, welke gedurende deze beide dagen geheerst hadden, maakten plaats voor een dieper gevoel bij de herinnering aan de opofferingen welke de strijd in de Ardennen met zich had gebracht: de dood van korporaal Carty, Ardeens jager, het eerste slachtoffer dat gevallen is op 10 Mei 1940 na zijn zending volbracht te hebben, en de herinnering aan de 78.900 Amerikaanse soldaten, die gedood of gewond werden gedurende de strijd om Bastogne. Deze herinneringen werden opgehaald door de heer Jacqmain, burgmeester van Bastogne op het ogenblik der omsingeling, die van op de tinne van het Mardasson-monument de verschillende fasen beschreef van de heroïsche strijd, welke geleverd werd.

De ontroering, welke deze herinneringen teweegbrachten, was als het ware de bekroning van de mooie dagen die werden meegemaakt door degenen die de uitnodiging der Balies van Arlon, Marche en Neufchâteau hadden beantwoord. Zij zullen nog gedurende lange tijd de herinnering aan deze dagen bewaren en oprecht dankbaar blijven aan de confraters van de Ardennen die dit prachtig congres hebben georganiseerd. Zij deden dit met een gulle glimlach en met een openhartigheid aan dewelke een warme hulde dient gebracht.

Emmanuel Thiebauld.

Verslag van Mr Emmanuel THIEBAULD, algemeen secretaris van het Verbond

De Voorzorgskas :

Het gerechtelijk jaar, dat ten einde loopt, heeft de verwezenlijking gezien van het ontwerp dat reeds zoveel werd bestudeerd en steeds opnieuw ter hand genomen: de Voorzorgskas der Advocaten. Zoals het U bekend is heeft Mr Charles Gheude, oud-voorzitter van ons Verbond, reeds enkele jaren na zijn intrede in de Balie — wat teruggaat tot het jaar 1892 — de aandacht van zijn confraters gevestigd op dit belangrijk vraagstuk. Met onverdroten volharding heeft hij gedurende tientallen jaren periodisch het probleem opnieuw aan de orde gesteld. Hij heeft het geluk thans de verwezenlijking te kunnen beleven van de droom zijner jonge jaren.

In het verslag, dat ik vorig jaar te Kortrijk heb uitgebracht, zegde ik: « Wij kunnen nochtans bevestigen dat de inspanningen van onze confraters Mrs Tienrien en Van Roye, die recht hebben op onze diepe dankbaarheid, weldra met succes zullen bekroond worden. »

Vandaag behoort het dat wij hen van harte gelukwensen. Het doel is bereikt.

Mrs Tienrien en Van Roye hebben op bewonderenswaardige wijze de oproepen beantwoord die gedaan werden tot de diepe solidariteitsgeest aan de Balie door Mr Gheude, zij hebben geluisterd naar de zo warme en zo menselijke welsprekendheid van Stafhouder Chomé en ze hebben gevolg gegeven aan de genereuse en vurige oproepen van Stafhouder Collignon. Zij hebben deze grote ideeën weten te concretiseren en de verwezenlijking ervan weten te bewerken, wat des te verdienstelijker is omdat het slechts is kunnen gebeuren door middel van een stille, doch hardnekkige en verstandige arbeid. Zij hebben zich ten opzichte van de Belgische Balie in de hoogste mate verdienstelijk gemaakt en ik vraag U hen toe te juichen om hun uw erkentelijkheid te betuigen.

De oprichting van de Voorzorgskas heeft haar officiële bekrachtiging gekregen door de Koninklijke Besluiten van 28 en 29 September 1953; de Kas functioneert sedert 1 Maart 1954. U kent de economie van het stelsel: zegelrecht dat ten laste gelegd wordt van de verliezende partij en pleitzegels die ten laste zijn van de advocaten.

In de schoot van de Balie zijn er nochtans opmerkingen gemaakt geworden van tweeërlei aard.

Het gebruik van de pleitzegels heeft, op het ogenblik dat het systeem in voege gebracht werd, enkele — gelukkig weinig talrijke — protesten uitgelokt. Deze protesten waren wel, vanwege sommige confraters zo stellig dat er aanleiding bestaat te onderlijnen hoe weinig opportuun ze waren.

Eerst en vooral werden al de confraters op de meest brede wijze reeds sedert geruime tijd ingelicht door menigvuldige berichten en omzendbrieven van het Verbond en het behoorde dus stellig niet dat hun protesten zouden geformuleerd worden slechts op het ogenblik dat het stelsel in toepassing kwam. Zij hadden zich vroeger kunnen doen gelden en hadden dan aanleiding kunnen geven tot een rustige bespreking die, zonder twijfel, de meest hardnekkige tegenstrevers zou hebben overtuigd.

Doch het dient erkend dat dergelijke houding gevaarlijke gevolgen met zich zou kunnen slepen. De ganse Balie zou er kunnen onder lijden, want korte tijd na de uitvaardiging der Koninklijke Besluiten, die het functioneren van de Voorzorgskas verzekerden, stemde het Parlement de wet die het pensioen instelde voor de onafhankelijke arbeiders.

Wij moeten er naar streven aan de toepassing van deze wet te ontsnappen, daar zij voor ons volkomen onnuttig is geworden. Doch het is voorzeker duidelijk dat dit resultaat niet gemakkelijk zal kunnen bereikt worden. En dient er dan vooral niet gevreesd te worden dat men tegen ons deze manifestaties van kwaad

humeur, die zich hebben voorgedaan in de schoot zelf van de Balie, tegen ons eigen voorzorgssysteem, zal weten aan te voeren.

Verder hebben zekere verwijten van sommige confraters minder de toepassing dan het principe zelf waarop de Voorzorgskas steunt tot voorwerp gehad. Zij dienen ten zeerste betreurd te worden, want zij geven blijk van een afwezigheid van solidariteitsgeest en wederkerige hulpvaardigheid, van een klaarblijkelijk gebrek aan sociale zin in een tijdperk waarin juist ons beroep een zware crisis doormaakt en waarin wij een eenheidsfront zonder feil dienen te vormen, ten einde met een maximum doelmatigheid de strijd te kunnen voeren tegen de dристheid en de sluwheid van de zaakwaarnemers en andere gevaren voor ons beroep.

De uitoefening van het beroep van advocaat :

Wanneer thans voor de Belgische advocaat de levenszekerheid in zekere mate gewaarborgd schijnt, dienen andere problemen opgelost te worden, want de instelling van de Balie zelf is op het ogenblik bedreigd. Het behoort voor deze toestand doelmatige oplossingen te zoeken.

Het wetsontwerp betreffende de uitoefening van het beroep van advocaat zal waarschijnlijk aan het Parlement onderworpen worden gedurende de tegenwoordige wetgevende zitting. Er dienen ernstige amendementen aan gebracht te worden.

De algemene vergaderingen gehouden te Brussel, te Gent en te Luik hebben zekere aspecten van het vraagstuk onderzocht en een eerste beslissing is genomen geworden betreffende de tuchtraden in beroep. Zonder de stemming van geheel het wetsontwerp af te wachten lijkt het wenselijk de oprichting van tuchtraden in beroep van dit ontwerp af te scheiden.

Een afvaardiging van het Bureau van het Verbond werd Maandag 1.1. ontvangen door de heer Minister van Justitie en heeft hem deze wens overgebracht, terwijl hem de tekst werd overhandigd van de beslissing die gestemd werd op 27 Maart 1.1. te Gent. De heer Minister zal de bevoegde diensten van zijn departement gelasten met het onderzoek of het mogelijk zou zijn deze beslissing door Koninklijk Besluit uit te vaardigen.

Onze confrater Mr Dubru, der Balie van Luik, heeft in de loop van onze vorige vergaderingen de tekortkomingen van het wetsontwerp betreffende de uitoefening van het beroep van advocaat in het licht gesteld. Hij deed het op uiterst welsprekende en overtuigende wijze en het Bureau van het Verbond onderzoekt thans de middelen om zijn studie uit te geven. Al onze confraters zullen aldus kunnen kennis nemen van deze belangrijke arbeid en zich rekenschap geven van de gevaren die ons beroep dreigen te verstikken en die het uiterst gewaagd zou zijn niet onder het oog te nemen.

Het Verbond heeft zich ook sedert enkele jaren beziggehouden met de vraagstukken die meer bijzonder de jongere advocaten aanbelangen en het is mij een genoegen hier de inspanningen in herinnering te kunnen brengen, welke op dit gebied gedaan werden door de heer Stafhouder Collignon gedurende de vier jaren van zijn voorzitterschap. Uw Bureau gaat verder met de studie van deze vraagstukken en het weze mij hier geoorloofd Mr Van Reepinghen geluk te wensen voor de enquête welke hij heeft ondernomen in het Journal des Tribunaux betreffende « de Jonge Advocaat en de Balie ». De gepubliceerde antwoorden tonen aan dat in de eerste plaats de belangstelling gaat naar het remunereren van de stage. Wat dit punt betreft

zou men zich kunnen inspireren aan de gebruiken die in andere landen in voege zijn en de jongeren kunnen toelaten een betaalde stage te doen op de parketten, zoals in Zweden, of in studies van avoués en notarissen.

De aanpassing van de Balie aan de noodzakelijkheid van het tegenwoordige leven :

De aanpassing van de Balie aan de noodzakelijkheden van het moderne leven is een vitale kwestie voor de toekomst van ons beroep. Het numerus clausus, de toelatingsexamens, de versterking van de universitaire studies zullen geen oplossing brengen aan de rechtmatige ongerustheid van onze jonge confraters.

Het is dus de werking zelve van het gerechtelijk leven welke dient herzien en opnieuw doordacht te worden, in functie van de snelheid en de doelmatigheid, waarbij de techniek een allereerste rol speelt. Wanneer de postkoets heeft moeten wijken voor het reactievliegtuig is zulks voorzeker geen reden dat de gang van een proces zou dienen te geschieden op het ritme van een elektronische rekenmachine. Maar u zult toch met mij moeten erkennen dat zeer ernstige verbeteringen kunnen verwezenlijkt worden bij de bespoediging der rechtsbedeling.

Degenen die er een beroep van maken raad te geven aan de rechtzoekenden, zonder zich te onderwerpen aan enige ernstige tucht en meestal zonder over de nodige capaciteiten te beschikken, brengen een eerste critiek aan de dag ten einde de rechtzoekenden van de advocaat te verwijderen : deze der al te hoge procedurekosten.

Wij hebben reeds het probleem onderzocht de tussenkomst van de deurwaarders facultatief te stellen in de procedures van gemiddeld belang. Mr Van Roye heeft een uitstekend verslag uitgebracht over dit vraagstuk, waaraan een oplossing gezocht wordt en dat zal besproken worden tijdens onze volgende werkzaamheden.

Tussen allerhande misbruiken, die reeds werden aangewezen, is het misschien nuttig de aandacht te vestigen op een practijk die zich meer en meer schijnt uit te breiden. Advocaten die regelmatig aan vreemde balies zijn ingeschreven (b.v. in de Verenigde Staten en in Engeland) vestigen een bijkantoor in België. Kort geleden heeft een firma Solicitors — die trouwens te Londen een uitstekende reputatie geniet — een bijkantoor te Brussel geopend en de cliënten worden er door een bediende ontvangen.

Het is stellig dat dergelijke mededinging niet kan geduld worden.

Zou het verder niet wenselijk zijn, ten einde de volmacht dragers uit de zittingzaal te verwijderen, een zeker gedeelte van de honorarissen van de advocaat in taks te brengen?

Ik meen van de andere kant dat wij elke gelegenheid moeten te baat nemen om aan een volmacht drager het recht te ontzeggen een partij in rechte te vertegenwoordigen en voor haar te pleiten.

Wanneer het monopolie van de consultatie een ver afgelegen doelwit schijnt te zijn, moeten wij in elk geval trachten het monopolie te bekomen van de vertegenwoordiging in rechte en van het pleidooi.

Wij zullen ook de studie terug opnemen van de unificatie der tuchtregelelen aan de Balie, ten einde soms scherpe conflicten uit te schakelen die oprijzen tussen confraters behorende tot verschillende Balies.

Eindelijk is het vraagstuk van het fiscaal forfait thans zeer actueel geworden. In de loop van onze vergadering, die zal gehouden worden te Antwerpen

op 2 October aanstaande, zal onze grote specialist Mr Feye het jongste ontwerp van de heer Minister van Financiën onderzoeken.

Wij hebben beslist de uitgave te hernemen van het bulletijn van het Verbond «Omnia Fraterne». De her-verschijning van dit bulletijn, na vele jaren, heeft bij al de confraters een zeer gunstige bijval genoten, zoals ook bij de bestuurders van het Journal des Tribunaux en het Rechtskundig Weekblad. Op deze wijze bekomen de berichten en publicaties van het Verbond een veel bredere lezerskring dan door middel van eenvoudige omzendbrieven.

Wij hopen, wanneer onze financiële middelen het ons toelaten, aan ons bulletijn een grotere uitbreiding te kunnen geven en er in extenso de belangrijkste verslagen in te kunnen publiceren welke aan onze tribune worden uitgebracht.

De prijs Charles Gheude :

De commissie, die aangesteld werd tijdens de algemene vergadering te Kortrijk, heeft de statuten opgesteld van de prijs Charles Gheude. «Omnia Fraterne» heeft er de bijzonderste elementen van gepubliceerd, welke ik hier in het kort in herinnering zal brengen.

De prijs Charles Gheude is gesticht geworden ter gelegenheid van het zestigjarig beroepsjubileum van onze hoogstaande confrater, wiens hoge ouderdom hem belet hier aanwezig te zijn, maar die toch aanwezig is in ons aller geest.

Deze prijs is bestemd ten einde de verdiensten te belonen van een advocaat, minder dan 40 jaar oud, die door zijn daden of geschriften zal bijgedragen hebben tot de heerschappij van de Vrede, door zich te inspireren aan de spreuk «ex jure et voluntati populum pax oritur».

De commissie heeft beslist dat de laureaat bij voorkeur deel dient uit te maken van de Belgische Balie, maar heeft nochtans aangenomen, volgens de wens uitgedrukt door Mr Gheude, dat de prijs ook zou kunnen uitgereikt worden aan een advocaat die deel uitmaakt van een Balie welke aangesloten is aan de Internationale Unie der Advocaten.

De prijs zal jaarlijks uitgereikt worden en voor de eerste maal in de loop van onze algemene vergadering van 1955: de laureaat zal een gulden reductie ontvangen van de gedenkplaat van Mr Gheude, vervaardigd door M. Bonnetain, waarin zijn naam op de keerzijde zal gegraveerd worden.

Congolese sectie :

De oprichting van een koloniale afdeling van het Verbond ligt ter studie.

Het lijkt ons inderdaad wenselijk dat de Belgische advocaten, die in de kolonie verblijven, zich zouden aansluiten bij het Verbond. Doch wij houden er aan te onderlijnen dat enkel zullen aanvaard worden de advocaten van Belgische nationaliteit, die aan dezelfde tuchtmaatregelen onderworpen zijn als de confraters in België.

Mr Robert Jeanty voor het gebied van het Hof van Beroep te Leopoldstad, en Mr Vroonen voor dat van het Hof van Beroep te Elisabethstad, hebben aanvaard als afgevaardigden voor het Verbond op te treden; zij zullen de toetredingen verzamelen.

Op deze wijze zullen de banden, die bestaan tussen de Belgische Balie en de confraters, die in Congo verblijven, nauwer toegehaald worden. Deze laatsten zullen aldus in de gelegenheid gesteld worden onze werkzaamheden te volgen, deel te nemen aan onze studies, ons hun wensen te doen kennen en ons hun verzuchtingen mede te delen.

Het sociaal recht en de tussenkomst der Balies :

Mr Paul Brasseur heeft gelijk gehad — en wij houden er aan hem hiervoor geluk te wensen — onze aandacht te vestigen op het groeiend belang van de menigvuldige toepassingen van sociaal recht.

Hij heeft de algemene beginselen uitgestippeld welke dienen te leiden tot een hervorming van de rechterlijke organisatie op dit gebied. Hij heeft ook de misbruiken in het licht gesteld die zich voordoen, en die wij ten eerste betreuren, in de wijze waarop de belangen van de rechtzoekenden kunnen verdedigd worden voor de talrijke administratieve commissies.

De algemene vergadering, welke gehouden werd te Brussel in de maand October 1953, heeft een commissie aangesteld om hierover verslag uit te brengen. Deze commissie heeft talrijke malen vergaderd en heeft een eerste besluit uitgebracht op de vergadering welke te Gent gehouden werd, doch zij heeft zich voor een zo uitgebreide en lastige taak bevonden dat zij haar werkzaamheden nog niet heeft kunnen afsluiten.

Internationale betrekkingen :

Het Verbond, volgens een gelukkige traditie welke gehandhaafd dient te blijven, is vertegenwoordigd geweest bij de grote manifestaties van de vreemde Balies.

Onze voorzitter en ikzelf zijn aanwezig geweest op het jaarlijks congres van de Nederlandse Orde van Advocaten, dat gehouden werd te Leeuwarden in 1953.

Onze voorzitter heeft het Verbond vertegenwoordigd op de plechtige openingszitting van de Jonge Balie te Parijs, alsook op het XXVIe Congres van de Association nationale des Avocats de France et de l'Union française, dat georganiseerd werd in Marokko tijdens de maand April l.l.

Binnen enkele dagen zal de algemene vergadering der Balies van het Groot-Hertogdom Luxemburg plaats hebben; wij zullen er ook vertegenwoordigd zijn. En wanneer wij heden niet het geluk hebben in ons midden onze Zwitserse confraters te kunnen begroeten is het enkel omdat vandaag zelf te Schaffhausen het jaarlijks congres plaats heeft van het Zwitsers Verbond der Advocaten, dat aan ons Verbond gevraagd had zich aldaar door een afgevaardigde te doen vertegenwoordigen.

Deze betrekkingen tussen de Balies van bevriende landen, welke eenzelfde vredesideaal nastreven door eerbied voor het recht en voor de menselijke persoonlijkheid, zijn des te kostbaarder daar nog steeds zware wolken de hemel verduisteren boven een wereld die verdeeld blijft tussen twee tegenstrijdige ideologieën.

Op dit gebied kan de Internationale Unie der Advocaten, voorgezeten door de heer Stafhouder Thevenet, een allerbelangrijkste rol spelen. Deze Unie zal haar congres in de maand September houden te Brussel en wij dringen er op aan dat U dit congres in grote getale zult bijwonen.

Aan het einde van dit verslag, dat ik uitgebracht heb ingevolge de bepalingen van onze statuten, weze het mij toegelaten de dankbaarheid van het Verbond uit te drukken ten opzichte van onze confraters die een actief deel genomen hebben aan onze werkzaamheden, alsook aan de leden van het Bureel.

Maar ik wens vooral onze voortreffelijke voorzitter, de heer Stafhouder Boelens, in het bijzonder te bedanken. Hij heeft onze debatten geleid in een geest, die open was voor alle vraagstukken, met doordrivende wil, met grote nauwgezetheid, volkomen evenwichtigheid, onkreukbare rechtschapenheid, grote bescheidenheid en ook met een glimlach die zoveel goedheid en hartelijkheid openbaart.

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE TE ANTWERPEN

Vergadering van 21 Mei 1954

— Ja zeker, dit verslag komt laat, zeer laat... Maar de verslaggever vond de moed niet om er aan te beginnen. Of de voordracht van die avond dan niet goed was? Dat is het hem juist, ze was tē goed. Want van een verslag wordt terecht of ten onrechte verwacht dat het zo getrouw mogelijk zal weergeven wat er voorviel. En het interessante van deze avond zat hem veel meer in de pittige *vorm* en de galgenhumor van hetgeen K. Jonckheere over «Zuid-Afrika» kwam vertellen dan wel in *hetgeen* hij er over zegde. Maar omdat het er tenslotte toch moest van komen, heeft de verslaggever, met Dantes hel voor ogen, dan maar voor goed elke hoop laten varen ook maar enigszins die sprankelende vorm te kunnen weergeven, en hier gaat dan mijn feiten-relaas.

De Voorzitter Mr L. Rombaut zegde (voor de Beotiërs natuurlijk, want *wij* wisten het natuurlijk allang!) wie K. Jonckheere is: inspecteur der bibliotheken voor West-Vlaanderen, oud lid van «'t Zal» en bovenal literator zoals maar weinig. En dan werden de werken opgesomd (meestal reisbeschrijvingen), maar dit ging zo vlug dat ik iets noteerde van een «Cargo» die langs een «Tierra Caliente» naar de «Zevende Haven» stevende en we vernemen dat in «Gedichten zonder meer» «Tita (= dit is een hond, zegt verheugd de Voorzitter der V. C. en tevens der Dierenbescherming) vlucht» tijdens een «Hondswacht» op de «Spiegel der Zee». Jonckheere dient zich ogenschijnlijk aan als nuchter, sceptisch en cynisch, maar dit dient enkel om zijn teveel aan sentiment en zijn warm hart weg te moffelen.

En dan komt het sentimentele warme hart zelf aan het woord. Hij voert ons vooreerst in vliegtuigtempo over Afrika: het land waar de vraag naar whisky steeds het aanbod ervan overtreft.

Hij spreekt over het vele groen in de Sahara; over Kano, de stad van 40.000 tenten, waar eens geen whisky maar thee wordt gedronken, en de vliegjes een densiteit van 40 stuks per cm² hebben; over Leo, waar de geur van de franchipanier U tegenwuijt; over het schandmoment toen bleek dat de ingenieur uit Athene nooit van Gent had gehoord, terwijl de Gentse afgestudeerde zich wél nog die Griekse Universiteitsstad herinnerde; over de grootstad Bulawayo die midden in de woestenij aan het groeien is; over de Victoria-Falls waarvoor het vliegtuig even een omweg van 150 Km. maakte om ze eens aan de passagiers te laten zien; over de ontgoocheling toen bleek dat de airhostess-met-buitenlandse-allures «zeuver Lokkers klaptege»; over het eiland van licht dat in de avond voorbijschoot en Pretoria heet; om te eindigen bij de oceaan van licht: Johannesburg.

Spreker moest terecht bij zijn vriend Van den Heever. Maar diens vóórnaam kende hij niet, en in de telefoongids stonden er maar liefst een 250. (Vóór enkele decennia waren er nog maar 60 familienamen in de Unie). Maar dat kwam toch terecht.

Hoewel Johannesburg amper een goede 50 jaar bestaat, zijn er reeds drie verschillende thesissen over zijn ontstaan, elk uitgewerkt door een Universiteitsprofessor. Het culturele leven is in de Unie dan ook zeer intens, en een kleine stad als Worcester kan maar op liefst 80 culturele verenigingen bogen, die alle «even» graag K. Jonckheere als spreker hadden aanhoord.

Op zijn «eerlijk en naïef» uitzicht, mocht spreker

ook een goudmijn bezoeken. Hij sprak met een zoeloe («kaffer» is er, als «neger» in Kongo, als zijnde een scheldwoord, gebannen). Deze vroeg waarom de blanken hier het goud met zoveel moeite opdolven, om het daarna, na een kostbaar en ver vervoer over zee, in Fort Knox toch opnieuw onder de grond te stoppen...

De spoorwegen in Zuid-Afrika zijn goedkoop omdat niet, zoals in ons land, slechts 25 % der reizigers (de volle pot) betaalt. Een verplaatsing van 120 km. kost er slechts 10 Frs, en een vierdaagse reis van 3.000 Km. komt, slapen en eten inbegrepen, op slechts 2.000 Frs in 1e klasse. Want evenals in Kongo, wordt 3e klasse hier alleen door de zwarten gebruikt.

Hoewel Kaapstad en Johannesburg zo ver van elkaar liggen als Antwerpen en Moskou, zijn er in het Afrikaans geen gewestelijke afwijkingen (Oostende alléén heeft reeds vier dialecten). De Afrikaan is overigens purist. Engelse woorden als air-hostess, cocktail, cameleon, appartement en pin-up worden vervangen door lugtwaardinnetjie, skemerkelkpartij, verkleurmannetje, woonstel en prikkelpop.

Gaat men van Kaapstad naar de Naaldkaap, zegge het meest zuidelijke punt der Unie, dan ziet men duidelijk het verschil tussen Indische en Atlantische Oceaan. Van de laatste hoort men niets dan het bruisen van de golven tegen de rotsen, terwijl de Indische Oceaan zich als een blauw-bruin en indigo vlak scherp tegen hem aftekent.

Niet alleen het spoor, maar ook het leven in het algemeen is zeer goedkoop in Zuid-Afrika. In de beste hotels betaalt men niet meer dan één pond per dag. En wat geserveerd wordt is overvloedig; te 8 uur koffie met een Afrikaans en een Engels dagblad (deze laatste natuurlijk alleen ter *lezing*); om 9 à 10 u. ontbijt met niet minder dan 8 gangen; daarna koekjes; te 1 uur middagmaal, met ook 8 gangen; daarna weer thee met koekjes en 's avonds weer een leeuwenmaal.

Het Parlement zetelt slechts 3 maand per jaar en in Kaapstad. Het Gerecht heeft tot hoofdstad Bloemfontein gekozen. En de Ministeriële administratie doet het nog praktischer: tijdens de frissere maanden houden zij het bij Pretoria in het binnenland; maar komt ginds in November de Zomer in het land, dan wordt niet enkel het ganse personeel, maar ook de hele papierwinkel in de trein gestopt en verhuist men voor enkele maanden naar Kaapstad. Die afstand van 3.000 Km. is een peulschilletje, want hij hoeft slechts twee maal per jaar afgelegd; particulieren doen wel eens 500 Km. treinreis enkel maar om een toneelvoorstelling te gaan bijwonen.

Afrikaanders zijn zeer gemoedelijke mensen. Doch ze hebben met zware moeilijkheden van menselijke aard af te rekenen. Waar men in Kongo niet binnen kan zonder borg (en dus weer makkelijk huistoe gestuurd kan worden als men er niet slaagt), is dit in Zuid-Afrika niet zo. In de Unie leven een 30.000-tal aan lager wal geraakte wrakstukken van blanken. Anderzijds wonen er in de Kaapkolonie ongeveer een miljoen kleurlingen, die vrij ontwikkeld zijn, en twee volksvertegenwoordigers (= blanken) mogen kiezen. Daarenboven bestaat de overgrote meerderheid der bevolking uit zoeloes, die pas in de 17^e eeuw, door de slavendrijvende Arabieren uit Midden-Afrika opgejaagd, in Zuid-Afrika op de blanken stootten. Zonder dan nog te spreken over de geïmporteerde Hindoes, die het tot financiële machthebbers hebben gebracht, en dus heel wat belasting mogen betalen, maar toch geen stemrecht hebben. En ook zij zijn zeer verstandig.

Wat ons als verwant volk verheugt, is de vooruitgang van het Afrikaans als taal in de Unie. Terwijl in 1948 de verhouding Engels-Afrikaans bij de blanke

bevolking nog 53 % tgo. 47 % was, is dit thans 44 % tgo. 56 %.

En om te sluiten wijst de Heer Jonckheere er nog op hoe onze taal ook in Kongo vooruitgang boekt. Zo b.v. telt de Bond der Vlamingen te Elisabethstad thans 800 leden, en waar vóór de oorlog de personeelsleden van de Union Minière verbod werd opgelegd deel uit te maken van Vlaamse verenigingen, is thans haar voorzitter tevens ere-voorzitter van die bond.

Toen de confraters, met nog van de humor naglunderende gezichten, uit-geappaudisseerd waren, zegde de voorzitter, in zijn dankwoord tot de spreker, tevreden te zijn over deze avond omdat we twee dingen van meer nabij hadden leren kennen: Zuid-Afrika en Karel Jonckheere.

Hij verleende daarop «het beeld» aan de Heer Fred Engelen, want deze zou ons in aansluiting op de voordracht ook enkele smalfilms afrollen over de rondreis van het Reizend Volkstheater in Zuid-Afrika en Kongo.

In zijn kort inleidend woord schetste de Heer Engelen enerzijds de moeilijkheden die een ambulant gezelschap ondervindt wanneer niet alleen de artisten, maar ook een ton aan décors (uit aluminium om het port laag te houden), costumes enz. per vliegtuig over de halve wereldbol moeten worden gebracht; maar anderzijds ook over de aangename verrassing, wanneer men er ginds op voorhand van verzekerd is dat alle blanke inwoners naar de voorstellingen toestromen, ook de franstaligen, die dan enkel om een korte inhoud vragen teneinde min of meer te kunnen volgen. En dan krijgen we drie filmpjes te bewonderen met aangepaste commentaar. Het eerste gaat over de acteurs en hun verplaatsingen, het tweede over de Afrikaanse natuur en de technische en industriële verwezenlijkingen der blanken en tenslotte het derde over de zwarten en hun leven. Een avond die niet alleen gevuld, maar ook degelijk gevuld was!

Vergadering van 25 Juni 1954

Op het menu voor vanavond stond «eigenlijk» het eerste gedeelte van de voordrachten in het raam van de welsprekendheidswedstrijd «Herman de Jongh» voor stagiaires. Maar de van ouds zo graag ingeropen «samenloop van omstandigheden» zorgde er voor dat, enkele uren vóór de vergadering, het bestuur met eenparigheid van stemmen tot het besluit kwam dat het moest constateren dat dit vuurwerk der welsprekendheid die avond niet zou kunnen afgestoken worden.

In de nood kent men zijn vrienden, en de eer der Conferentie moest gered worden. Op het uur waarop gemeenlijk de burgerlijke huisvader, in een luie zetel liggend, met de ene hand zijn filter vasthoudt en met de andere zijn krant, werd een slachtoffer telefonisch gedagvaard om 's avonds te 8 uur, dood of levend, in St-Lucasclub te verschijnen met een proper costume aan en een pak geleerde papieren onder zijn arm, om er een voordracht te komen houden, noch te geleerd, noch te los.

Enfin, alles kwam voor elkaar. Zoals gebruikelijk opende Voorzitter Mr L. Rombaut stipt op tijd de vergadering, en begon aldaar wat tijd te winnen door in den brede de peripetieën (met cijfers en namen!) van de welsprekendheidswedstrijd uiteen te zetten. Toen het publiek al een beetje was gewend aan de gedachte dat er geen welsprekendheidswedstrijd zou doorgaan, huldigde de voorzitter de belangloze bereidwilligheid en de chauffeurstudenten van de opgeëiste spreker, die, om 2 uur gesommeerd, na een rit

St-Niklaas - Brussel - Gent - Antwerpen, toch op het afgesproken uur en met de vereiste requisieten op het appel verscheen.

De voorzitter stelde dan ook de gevierde spreker in roerende bewoordingen aan het achtbare auditorium voor: Mr W. Waeterloos, eerst advocaat, daarna naar de industrie overgegaan als onderdirecteur bij een grote textielfirma, maar bovenal (en hier kreeg de presidentiële stem een bijna eerbiedige klank) ook een unicum: n.l. de jongste ere-advocaat van ons land. Hij zal ons spreken over de «Economie van het Land van Waas».

Mr W. Waeterloos zette tragisch in en citeerde Lütther «Hier stehe ich, und ich kann nicht anders». Hijzelf had dan toch het voorrecht erbij te kunnen zitten! — Maar laat de verslaggever nu maar deze onbezonnen toon vaarwel zeggen, want de voordracht van deze avond was heel wat ernstiger dan het hierbovenstaande zou laten geloven.

Mr Waeterloos begon met eraan te herinneren hoe het Vlaamse land op economisch gebied 50 jaar ten achter staat bij elders.

Werkelijke groot-industrie op Amerikaanse patroon, waar elke man een specialist is, geconcentreerd in bedrijven met 4 à 6.000 man personeel, vindt men slechts in enkele steden. Zij vertegenwoordigt slechts 10 % van ons industrieel potentieel. Het overgrote deel der bedrijven is klein of middelmatig (150 - 250 man) en de grotere (tot 1.000 man) zijn bijna even zeldzaam als de eigenlijke grote bedrijven van méér dan 1.000 man personeel.

Ook is de industrieel (of wie zichzelf zo gelieft te noemen) niet op de hoogte van zijn taak. Zowel zijn juridische als commerciële capaciteiten liggen gemiddeld beneden het vriespunt. Hij mist discipline en staat anderzijds vol wantrouwen tegenover de eisen van arbeiders en vakbonden. Hij heeft ook niet de capaciteit of de durf om op lange termijn zijn onderneming te voeren.

Toch zijn er lichtpunten en is er beterschap te bespeuren. Vooral onder de jongeren vindt men méér en méér mensen die weten wat ze willen en doen wat ze kunnen; die zowel sociaal als economisch tegen hun taak zijn opgewassen; die weten dat het afzetgebied niet noodzakelijk ophoudt bij de douanepost en derhalve voor de eigen overschot export-mind is. Maar nog te veel wordt het algemeen belang miskend ten voordele van de persoonlijke voldoening.

Grote geesten hebben begrepen dat drie problemen vooral dienen opgelost: de werkloosheid, de industrialisatie en de export. Want het algemeen beeld dat de huidige economie in het Vlaamse land vertoont is ver van gunstig. De Economische Raad voor Vlaanderen coördineert hier het werk.

Het Waasland is van dit alles een typisch voorbeeld. Tot in de 17^e eeuw was dit een dor gebied. Maar toen, na het stilvallen der textielindustrie in Hoogstraten, hebben enkele mannen van ginds deze huisindustrie naar hier overgebracht. En dit karakter van huisindustrie heeft de textielfabricage te St-Niklaas en omstreken nog steeds: de hele «fabriek» bestaat veelal uit een voorplaats waar een bureaumeubel staat, waar men de stalen kan raadplegen, maar waar tevens ook de grondstoffen opgestapeld worden; in de kamer erachter staat een getouw of één of hoogstens enkele breimachines plus de afgewerkte goederen; het overige van het huis dient dan tot woning. De fabrikant werkt er met vrouw en dochter, soms met een paar mensen personeel, maar bijna altijd zonder maatschappelijke veiligheid en onder voorwaarden die een aanfluiting zijn voor een eeuw sociale veroveringen. Zo zijn er 230 dergelijke bedrij-

ven, met 3 tot 6 mensen personeel, tegenover 3 met 5 à 600 werknemers en slechts één van méér dan 750.

Het Land van Waas is een belangrijk industrieland geworden: b.v. 30 % van alle breigoedfabrieken, 100 % van alle haarsnijderijen en 90 % van alle tapijtweverijen uit ons land zijn er gevestigd.

De werkloosheid is er hoog, enerzijds tengevolge van het feit dat de boeren op hun kleine hoeven geen werk hebben voor hun talrijke kinderen, en anderzijds omdat al deze bedrijven enkel gespecialiseerd personeel kunnen gebruiken, en er daaraan nog steeds grote mangel is; ongeschoolde arbeiders of werklozen krijgen er geen kans.

Streekplanning werd noodzakelijk geacht en ter studie genomen. Uitbreiding van de bestaande en oprichting van nieuwe bedrijven is vereist. Doch daarvoor is ruimte nodig. Maar de oude fabrieken, wijl ze zich destijds teveel in de agglomeraties hebben ingemuurd, kunnen die uitbreidingsruimte nog slechts in de hoogte vinden (zie Gevaert, Bell Telephone enz.). En dat is een oneconomische oplossing, wijl het gepaard gaat met liften, wat tijd- en geldverlies betekent.

In Nederland zag men reeds een hele tijd geleden in dat de toekomst van de fabrieksbouw in de vlakke ruimte ligt. Zo beslaat Philips te Eindhoven een complex van 80 H.A. waarop niet alleen de eigenlijke fabrieksgebouwen staan, maar ook alle bedienden en arbeiders wonen, zij hun eigen winkels, medische en sociale instellingen hebben, dicht genoeg bij de fabriek om met geen te grote verplaatsingen te moeten rekenen, maar toch ver genoeg er van af om niet de indruk te hebben er « vlak onder » te wonen.

Idem zo voor het gloednieuwe complex te Emmen waar 40.000 mensen werk vinden bij de fabricatie van nylon. Nederland kocht van Dupont de Nemours een onder-licentie voor de fabricatie van nylon-garen, en de Nederlandse staat bezit 50 % der aandelen van de exploitatie. Dit soort van bedrijven moet vroeg of laat de concurrentiestrijd winnen.

Een tweede probleem is het zoëven reeds aangeraakte: dat der arbeidskrachten. Dit is in Vlaanderen veel groter dan in Wallonië. Waar men zich daàr in de zware nijverheid kan behelpen met ongeschoolde vreemdelingen, is dit bij ons niet het geval. Ook de vrouwenarbeid, die b.v. in het Land van Waas een enorme omvang aanneemt brengt grote gevaren mee: voor de bevolkingsaanwas en voor het loon van de man. In het gewest St-Niklaas zijn 60 % van de arbeidsbekwame vrouwen werkzaam in de industrie, en dan meestal in de textielbranche. Het probleem der jonge arbeiders die nooit een bepaalde stiel leerden, dient ook opgelost.

Een derde en laatste probleem is wel de kapitaalsmarkt. Uiterlijk schijnt ons land welvarend, maar de arbeider heeft elke spaarzin verloren, nooit geleerd zijn overschot te investeren, zoals dit wel in Engeland, doch vooral in de V.S.A. het geval is. Want er is geld; dit bewees de rush naar aanleiding van de laatste staatslening.

Men kan op drie manieren investeren in de industrie. Ofwel kan het bedrijf een publieke inschrijving openen. Maar onze mensen zijn door de bittere ervaringen uit de crisisjaren hiervoor kopschuw geworden. Ofwel kan de onderneming aan autofinanciering doen; maar dit veronderstelt zeer hoge winsten, en gewoonlijk zijn die lager dan de behoeften aan kapitalen. Tenslotte kan men ook bij de staat, met name de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, gaan lenen.

En hier moeten we weer eens constateren dat de Vlamingen niet durven. Van alle door deze maat-

schappij uitgeleende gelden gaat nog steeds 90 % naar Wallonië en slechts 10 % naar het Vlaamse land! Waar de éne Esso-raffinaderij 100 miljoen vroeg en bekwam, vroeg de ganse textielindustrie samen slechts 90 miljoen. Onze mensen zien nog te klein. De kleine ondernemingen dachten dat alles volgens de oude formule zou blijven duren, maar zagen niet dat de Verenigde Staten, Duitsland en Nederland reeds aan overproductie toe zijn, en zichzelf geen gelijke tred kunnen houden met de nieuwe grote industriële inrichtingen.

Er is plaats voor juristen in en ook door de industrie. Want Benelux, die eerst een boeman leek, wordt nu stilaan een grote mogelijkheid. En op het gebied van handelsrecht in de contracterende landen zijn er nog veel kloven te overbruggen en valstrikken te ontwarren.

Een warm applaus vanwege de talrijke confraters wenste de spreker geluk met zijn voordracht. En ook voorzitter Mr L. Rombaut in zijn dankwoord vond ze belangwekkend en boeiend, én om de ontwikkelde sociale aspecten, én om de gestelde economische problemen. — Meer zeg ik er niet over, want familieleden mogen geen getuigenis afleggen.

J. G.

VLAAMS PLEITGENOOSCHAP BIJ DE BALIE TE BRUSSEL

Op 26 Juni 1954 trok het Vlaams Pleitgenootschap naar Waterloo. Prof. Frans Van Kalken slaagde erin, staande op de rand van de beruchte « chemin creux d'Ochain », een verrassend levendig beeld op te hangen van de gebeurtenissen van 1815, in precies hetzelfde weer als toen, dreigende wolken en buien. Daarna werd het gezelschap zeer gul onthaald door Mevrouw en Mr Joris Hermans op hun buitenverblijf aldaar.

Op 5 Juli, te 11 uur, is de algemene ledenvergadering voorzien met verkiezing van het nieuwe bestuur, en op 10 Juli de eindejaars-uitstap, ditmaal een boottocht op de Zuid-Hollandse grote rivieren. Deelnemingsprijs: 275 frank — 175 frank voor de stagisten — te storten op postrekening 4750.11 van het Vlaams Pleitgenootschap.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeentegids, n° 56, Mei-Juni 1954 :

P. V. : Het gebruik der talen in bestuurszaken. — H. v. A. : Over toerisme in het algemeen en de werking van het commissariaat-generaal voor toerisme meer in het bijzonder.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, n° 10, Juni 1954 :

Algemeenheden. — Inkomstenbelastingen. — Indirecte Staatsbelastingen.

Tijdschrift voor Notarissen, n° 6, Juni 1954 :

J. Van Houtte : Het rechtsbegrip belastingen. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, afl. 26, 26 Juni 1954 :

Mr J. G. Sauveplanne : Het begrip supra-nationaal in het positieve recht. — Dr Georg Czapski : De Duitse rechtspraak in zake de ontvluhte oorlogsmisdadigers. — Prof. Mr Dr G. Van den Bergh : Het duiveltje van de Onsplitsbare Wilsverklaring glimlacht weer. — Prof. Mr D. Simons : De advocaat als gemachtigde bij Hinderwet en andere administratieve beroepen. — Mr A. G. Wildervanck : Artikel 30a Pachtbesluit 1941. — Mr A. Van Houtte : Artikel 20, lid 3, R. O. j° artikel 378 Sv..